

บทที่ 14
ภูมิศาสตร์ประเทศไทย
(Geography of Thailand)

วัตถุประสงค์

เมื่อนักศึกษาได้ศึกษาและอ่านบทที่ 14 นี้แล้ว นักศึกษาสามารถอธิบาย และตอบคำถามที่
เกี่ยวข้องกับเนื้อหาต่อไปนี้ได้ถูกต้อง

1. อธิบายที่ตั้งพรมแดน และประเทศคู่ประชิดประเทศไทยได้
2. วิเคราะห์ที่ตั้งและพรมแดนทางบกและทางทะเลเชิงภูมิศาสตร์การเมืองได้
3. วิเคราะห์ปัญหาชายแดนระหว่างไทยและเมียนมาร์ (พม่า) ได้
4. วิเคราะห์ปัญหาชายแดนระหว่างไทยและลาวได้
5. วิเคราะห์ปัญหาชายแดนระหว่างไทยและกัมพูชาได้
6. วิเคราะห์ปัญหาชายแดนระหว่างไทยและมาเลเซียได้
7. วิเคราะห์ปัญหาข้อพิพาทพิสัย หรือชายถิ่นด้วยเหตุผลอื่นๆ จากกลุ่มประเทศคู่ประชิดเข้า
ประเทศไทยที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยได้
8. การแก้ปัญหาของรัฐบาลไทยที่เกี่ยวข้องกับเส้นพรมแดน การปักปันพรมแดนและผู้พิพาทได้
9. องค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมอำนาจรัฐของประเทศไทย
10. อธิบายศัพท์ได้อ่างน้อย 10 ศัพท์

บทนำ:

การศึกษาภูมิศาสตร์ประเทศไทย ควรจะพิจารณาถึงสภาพทางภูมิศาสตร์กายภาพ เช่น ที่ตั้ง พรมแดน รูปร่าง ขนาด และย่านใจกลางของรัฐเสียก่อน เพราะสภาพทางภูมิศาสตร์กายภาพจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความเจริญ ความมั่นคง และความปลอดภัยของประเทศ รวมทั้งการแบ่งเขตการปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดระเบียบทางสังคม

ในอดีต ระหว่างที่มีการแสวงหาอาณานิคมจากประเทศตะวันตก ประเทศไทยได้อยู่เป็นเอกราชตลอดมาและเป็นเพียงประเทศเดียวเท่านั้นในคาบสมุทรมอินโดจีน ทั้งนี้ก็เนื่องด้วยพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์ไทย และคู่ประเทศมหาอำนาจในขณะนั้นคือ อังกฤษ และฝรั่งเศส ก็มีความประสงค์ที่จะให้ประเทศไทยอยู่ในฐานะประเทศกันกระหนบ (Buffer State) และในขณะเดียวกันประเทศไทยได้ดำเนินกศโลบาย โดยเปิดสัมพันธไมตรีทางการค้ากับต่างประเทศ ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจของอังกฤษและฝรั่งเศส อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการติดต่อกับต่างประเทศเพิ่มขึ้น และเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ก้าวหน้าอย่างมหัศจรรย์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและปัญหาทางการเมืองต่างก็เกิดขึ้นมากมาย บางครั้งปัญหานั้นก็ชัดเจน บางครั้งก็คลุมเครือและเป็นอันตราย ปัญหาทางการเมืองที่สำคัญต่างๆ อาจแบ่งประเด็นปัญหาการพิจารณาได้สองประการกล่าวคือ ปัญหาภายใน และปัญหาภายนอก ปัญหาภายในนั้นได้แก่ ปัญหาการก่อการร้ายบริเวณชายแดน ปัญหาคอมมิวนิสต์ในประเทศและปัญหาโจรจีนคอมมิวนิสต์ ส่วนปัญหาภายนอกเกี่ยวกับปัญหากัมพูชา ปัญหาผู้อพยพลี้ภัย เป็นต้น

ในปัจจุบัน ประเทศไทยเป็นเพียงประเทศเดียว ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้บนผืนแผ่นดินใหญ่ที่ยังคงเป็นประเทศเอกราช และมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ส่วนประเทศข้างเคียงที่มีพรมแดนติดประเทศไทย ได้ยอมจำนนต่อระบอบคอมมิวนิสต์ (สังคมนิยมแบบเห็ดขาว) เช่น เมียนมาร์ ลาว กัมพูชาและเวียดนาม จะเห็นว่าประเทศไทยมีความสำคัญมากต่อความอยู่รอดของประเทศเสรีประชาธิปไตยที่ยังเหลืออยู่คือ มาเลเซีย สิงคโปร์และอินโดนีเซีย ซึ่งแต่ละประเทศต้องการความร่วมมือซึ่งกันและกันทั้งในด้านการเมือง และเศรษฐกิจ

ด้วยสาเหตุดังกล่าวข้างต้นประการหนึ่ง ประเทศไทยจำเป็นต้องการมิตรประเทศที่ทำความอุ่นใจให้แก่ประเทศไทย ที่จะไม่ต้องอยู่ในภาวะโดดเดี่ยว เมื่อตกอยู่ในสภาพการคับขันหรือฉุกเฉิน ดังนั้น ประเทศไทยจึงได้เป็นสมาชิกของสหประชาชาติ สนธิสัญญาการป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียอาคเนย์ (SEATO) ปัจจุบันองค์การซีโต้ได้สลายตัวลง และปัจจุบันประเทศไทยได้เป็นสมาชิกของสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 สมาชิกมี 6 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน

ในบทเรียนนี้ แบ่งความสำคัญออกเป็น 2 ส่วนคือ ภูมิศาสตร์ประเทศไทย และการปกครองส่วนท้องถิ่น

ภูมิศาสตร์ประเทศไทย

1. ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์

ประเทศไทยตั้งอยู่ในคาบสมุทรอินโดจีน ในบริเวณซีกโลกเหนือ ระหว่างละติจูด 5 องศา 37 ลิบดาเหนือ ถึงละติจูด 20 องศา 27 ลิบดาเหนือ และลองจิจูด 97 องศา 22 ลิบดาตะวันออก ถึงลองจิจูด 105 องศา 37 ลิบดาตะวันออก หรืออยู่ระหว่างเส้นศูนย์สูตร (Equator) กับเส้นทรอปิกออฟแคนเซอร์ (Tropic of Cancer) ซึ่งเป็นเขตละติจูดต่ำ ซึ่งทำให้เกิดผลดีต่อประเทศคือ

1. ทำให้ระยะเวลากลางวันและกลางคืนในฤดูต่างๆ จะแตกต่างกันเล็กน้อย
2. ทำให้ไม่ต้องคำนึงถึงทิศทาง เพราะดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันออก และตกทางทิศตะวันตก ไม่เปลี่ยนทิศทางไปจากเดิมมากนักเมื่อเปลี่ยนฤดู
3. ในการทำแผนที่ ละติจูด และลองจิจูด บริเวณใกล้เส้นศูนย์สูตรจะตัดกันเป็นมุมฉาก การทำแผนที่จึงใกล้เคียงความจริงมากที่สุด ไม่ว่าขนาดทิศทางหรือเนื้อที่
4. ทำให้ได้รับความร้อนโดยเฉลี่ยสูงเกือบตลอดปี ซึ่งลักษณะอากาศประเภทนี้มีอิทธิพลต่อดินฟ้าอากาศ พืชผล ตลอดจนอาชีพของประชาชนมาก ทำให้ประเทศไทยเหมาะแก่การเป็นประเทศเกษตรกรรม เช่น การที่มีแสงแดดจัดตลอดปี ทำให้มีผลไม้สุก ผลัดเปลี่ยนไปทุกฤดูกาล ทำให้รวงข้าวสุก ใช้แสงแดดทำนาเกลือ ตากผลไม้ ตากปลา และเหมาะแก่การถ่ายภาพยนตร์

ส่วนที่ยาวที่สุดของประเทศ จากอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายถึงอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ยาว 1,620 กิโลเมตร

ส่วนที่กว้างที่สุดของประเทศ จากบริเวณตะวันตกสุดในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน กาญจนบุรีถึงช่องเม็ก อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุบลราชธานี กว้าง 780 กิโลเมตร

ส่วนแคบที่สุดของประเทศอยู่ที่ ปากห้วยห้วยโทน ตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความยาววัดจาก มิ่งทะเลอันดามันมาจรดฝั่งอ่าวไทยเพียง 10.6 กิโลเมตร

ส่วนที่แคบที่สุดของแหลมทองวัดจากฝั่งแม่น้ำกระบุรี ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระนองมาจรดฝั่งอ่าวไทย 64 กิโลเมตร (บริเวณนี้คือบริเวณที่เรียกกันว่า คอคอดกระ)

กรุงเทพมหานคร เมืองหลวง ตั้งอยู่ที่ละติจูด 13 องศา 37 ลิบดาเหนือ ลองจิจูด 100 องศา 29 ลิบดา 57 พิลิปดาตะวันออก

ราชอาณาจักรไทย ย่อมหมายถึงดังต่อไปนี้

1. พื้นดินตามแนวของเส้นพรมแดนในภูมิศาสตร์ทั้ง 4 ทิศ รวมทั้งเกาะต่างๆ ของไทยด้วย (ปัจจุบันประมาณ 504 เกาะ ตามแผนที่กรมทกศาสตร์ อด 139/2504)
2. พื้นน้ำ ซึ่งอยู่ในอาณาเขตของประเทศไทย เช่น แม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบ
3. พื้นทะเล ห่างจากฝั่งของราชอาณาจักรไม่เกิน 12 ไมล์ทะเล
4. พื้นอากาศเหนือเขตตามข้อ 1, 2, 3 ข้างบน
5. เขตไหล่ทวีปที่เป็นสิทธิ์ของประเทศไทย ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่ยอมรับนับถือกันทั่วไป และตามที่สัญญาเกี่ยวกับต่างประเทศด้วย
6. เขตเศรษฐกิจจำเพาะ เมื่อวันที่ 30 กุมภาพันธ์ 2524 ซึ่งประเทศไทยได้ขยายน่านน้ำออกจากชายฝั่งทะเลทางอ่าวไทย และทะเลอันดามันได้ไกลเพียง 100 ไมล์ เพราะสภาพเชิงภูมิศาสตร์ของไทยไม่เอื้ออำนวย

ในการพิจารณาถึงภูมิรัฐศาสตร์ของประเทศไทย ทำเลที่ตั้งของประเทศไทยมีส่วนดีและส่วนด้อยดังต่อไปนี้

1. ตามทฤษฎีของนักภูมิศาสตร์คือ นิโคลัส สปิกแมน ได้ชี้ให้เห็นว่า ประเทศไทยมีตำแหน่งภูมิศาสตร์อยู่ที่ชายขอบทวีป หรือริมขอบนอกทวีป (Rimland) และแมคคินเดอร์ก็จัดประเทศไทยอยู่ในบริเวณครึ่งวงกลมภายใน (Inter or Marginal Crescent) ซึ่งทำให้บริเวณของประเทศไทยเป็นบริเวณหรือโซนกันกระแทก (Buffer Zone) ของศูนย์กลางมหาอำนาจทางทะเลและประเทศในแผ่นดินภายในใจกลางของทวีปยุโรปและเอเชีย อีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า ประเทศไทยเป็นบริเวณกันชนของฝ่ายคอมมิวนิสต์ที่อยู่ตรงใจกลางทวีปได้แก่ โซเวียต และจีน กับฝ่ายเสรีประชาธิปไตย คือสหรัฐอเมริกา และประเทศพันธมิตรภายใต้สนธิสัญญาต่างๆ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง แต่เนื่องจากนโยบายภายในและภายนอกประเทศที่แตกต่างกัน และเกิดความขัดแย้งกันในเรื่องพรมแดน เป็นสาเหตุให้โซเวียตและจีนได้แตกออกเป็นสองค่าย จึงทำให้พลังรวมของฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้ลดน้อยลงไป

ดังนั้น ประเทศไทยจึงนับว่าอยู่ในตำแหน่งภูมิศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศ และมีความสำคัญทางยุทธศาสตร์มาก

2. ทำเลที่ตั้งติดต่อกับทะเลได้ ซึ่งนักภูมิศาสตร์อีกคนหนึ่งคือ อัลเฟรด ที มาฮัน ได้วิเคราะห์ลักษณะสำคัญของอำนาจที่เกิดขึ้นทางทะเล โดยประเทศเหล่านั้นต้องพัฒนาปรับปรุงอำนาจทางทะเล โดยพิจารณาถึง พื้นที่ที่ติดต่อกับทะเลมีที่ด้าน ลักษณะชายฝั่งทะเล และอ่าวที่เหมาะสมในการสร้างท่าเรือพาณิชย์ และฐานทัพเรือ มีลำน้ำที่สามารถใช้ในการเดินเรือภายในและการเดินเรือออกสู่

ทะเล และมหาสมุทร รวมทั้งความยาวของชายฝั่งทะเลที่มีทั้งประโยชน์และให้โทษแก่ประเทศนั้นๆ

เมื่อพิจารณาทำเลที่ตั้งติดต่อกันได้ของประเทศไทย จะเห็นว่าประเทศไทยมีพรมแดนดินแดนติดต่อกับทะเลถึง 3 ด้าน คือส่วนปลายแหลมไทยซีกตะวันตกติดต่อกับทะเลอันดามัน ปลายแหลมไทยด้านตะวันออกเฉียงใต้ติดต่อกับอ่าวไทย ด้วยลักษณะเช่นนี้ประเทศไทยจึงกลายเป็นแผ่นดินภายใน ที่เรียกว่า (Hinterland) มีแม่น้ำหลายสายที่ไหลลงสู่อ่าวไทย โดยเฉพาะแม่น้ำเจ้าพระยาที่เป็นแม่น้ำสายที่สำคัญที่สุดของประเทศ และไหลผ่านกลางประเทศ เป็นแม่น้ำขนาดใหญ่ที่สามารถเดินเรือได้ ทำให้มีความสะดวกทั้งในการขนส่ง และการคมนาคมทางน้ำทั้งภายใน และภายนอกประเทศ ประเทศไทย ได้สร้างท่าเรือขนาดใหญ่ติดต่อกับต่างประเทศได้ในบริเวณอ่าวไทย เช่น ท่าเรือกรุงเทพฯ ท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง ท่าเรือต่างๆ ในจังหวัดทางภาคใต้

3. ส่วนดีและมีประโยชน์ในการที่ประเทศไทยเป็นประเทศชายฝั่ง (Maritime State) อีกประการหนึ่งก็คือ การมีฝั่งทะเลของประเทศไทย ทำให้ประเทศไทยสามารถสำรวจ และทำการขุดค้นทรัพยากรธรณีใต้พื้นทะเล เช่น น้ำมันปิโตรเลียม ก๊าซธรรมชาติ และดีบุก เป็นต้น นอกจากนี้เมื่อมีการประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะทางทะเลเพิ่มขึ้น ดังนั้นประเทศไทยจึงมีโอกาสอันดียิ่ง ในการทำประมงน้ำเค็มทั้งในด้านอ่าวไทย ทะเลอันดามัน ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะในเขตทะเลหลวง ซึ่งเป็นน่านน้ำสากลของโลก และสามารถทำการประมงน้ำลึกได้อีกด้วย

4. ในส่วนของที่ตั้งทางทะเลอันเป็นส่วนด้อย หรือจุดเสียเปรียบทางรัฐศาสตร์ของประเทศไทยก็คือ การเข้าถึงได้ง่าย (Accessibility) ทางทะเล เนื่องจากดินแดนส่วนใหญ่ของประเทศมีลักษณะเป็นแหลมมีความยาวมาก และมีความแคบมากดังกล่าวข้างต้น ซึ่งดินแดนแหลมไทยยื่นออกไประหว่างทะเลจีนใต้และทะเลอันดามัน ซึ่งมีข้อดีคือมีทางออกทะเลได้ง่ายก็ตาม แต่ชายฝั่งทะเลทั้งสองด้านมีความยาวประมาณ 2,400 กิโลเมตรและน่านน้ำของรัฐหรือทะเลอาณาเขตเพียง 12 ไมล์ทะเลหรือประมาณ 22 กิโลเมตร ซึ่งย่อมทำให้การป้องกันประเทศเป็นไปได้ด้วยความยากเย็น อาจถูกข้าศึกโจมตีหรือแทรกซึมหรือเข้ามารุกรานได้ง่ายดังเช่น ในสงครามโลกครั้งที่สองประเทศไทยถูกกองทัพเรือญี่ปุ่นโจมตีเข้ามาทางประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และสมุทรปราการโดยไม่รู้ตัว ในช่วงระยะสงครามเย็นของโลก ได้มีเรือดำน้ำไม่ปรากฏสัญชาติได้แล่นมาจอดอยู่ในอ่าวไทย และผู้อพยพลี้ภัยทางการเมืองหรือโดยสาเหตุอื่นๆ ได้อาศัยเรือประมงหลบหนีมา และสามารถขึ้นฝั่งทางจังหวัดภาคใต้ได้

นอกจากนี้ท่าเรือกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นศูนย์กลางท่าเรือของประเทศและต่างประเทศ ซึ่งนิยมมากกว่าทางท่าเรือในจังหวัดอื่นๆ ก็คือ ท่าเรือกรุงเทพฯ หรือท่าเรือคลองเตย เป็นท่าเรือนอกเส้นทางการเดินเรือระหว่างประเทศ เพราะจะต้องอ้อมแหลมมะลายูหรือเดินทางมาเข้าอ่าวไทย

ซึ่งเสียเวลาในการเดินทางมากกว่าการแวะจอดท่าเรือที่ประเทศสิงคโปร์ อีกประการหนึ่งร่องน้ำลึกจากปากอ่าวไทย เข้าสู่ท่าเรือคลองเตยมีการตกตะกอนทับถมปีละมากๆ ทำให้ร่องน้ำตื้นเขินไม่สะดวกต่อการเดินเรือสมุทร ซึ่งกินน้ำลึก และรัฐบาลต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นอันมากในการขุดตักตะกอนเหล่านั้นแต่ละปี

พรมแดนประเทศไทย

แนวพรมแดนเป็นเครื่องหมายส่วนสำคัญยิ่งในการแสดงอำนาจอธิปไตยของรัฐ การล่งล้ำแนวพรมแดนโดยมิได้มีการทำความตกลงกันในระหว่างรัฐที่เกี่ยวข้อง หรือโดยมิได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายระหว่างประเทศแล้ว ย่อมถือว่าเป็นการกระทำที่เป็นภัยต่อรัฐที่ถูกละเมิด ซึ่งจะเสียหายแต่ก่อนก่อให้เกิดความขัดแย้งและการพิพาทขึ้น อาจลุกลามใหญ่โตกลายเป็นสงครามไปได้

ประเทศไทยมีแนวพรมแดนติดต่อกับเพื่อนบ้านคือ สหภาพเมียนมาร์ทางด้านเหนือ และด้านตะวันตก ในพื้นที่ของจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และจังหวัดระนอง

แนวเส้นพรมแดนที่ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาชนลาวคือ จังหวัดเชียงราย น่าน อุตรดิตถ์ เลย หนองคาย นครพนม และจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นพื้นที่ทางภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ

ทางด้านสาธารณรัฐกัมพูชา มีแนวเส้นพรมแดนติดต่อในเขตของจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ ปราจีนบุรี จันทบุรี และจังหวัดตราด ซึ่งเป็นพื้นที่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออก

สำหรับประเทศมาเลเซีย ติดต่อกันในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งมีจังหวัดสตูล สงขลา ยะลา และนราธิวาส

การตกลงใช้แนวพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านดังกล่าวมาแล้วนั้น ได้มีการเจรจาและทำสนธิสัญญา เพื่อกำหนดข้อยุติของแนวพรมแดนหลายครั้ง ต่างกรรมวาระ และใช้เหตุผลแตกต่างกันด้วย นับแต่ปี พ.ศ. 2373 เป็นต้นมาจนถึง พ.ศ. 2489 การกำหนดพรมแดนปัจจุบันได้กระทำกันในรูปแบบสนธิสัญญา (สนธิสัญญา อนุสัญญา) ระหว่างประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศส ซึ่งในขณะนั้นยังปกครองราชอาณาจักรลาวและสาธารณรัฐกัมพูชา และระหว่างประเทศไทยกับประเทศอังกฤษ ซึ่งในขณะนั้นยังปกครองสหภาพมาและสหพันธ์มาเลเซีย

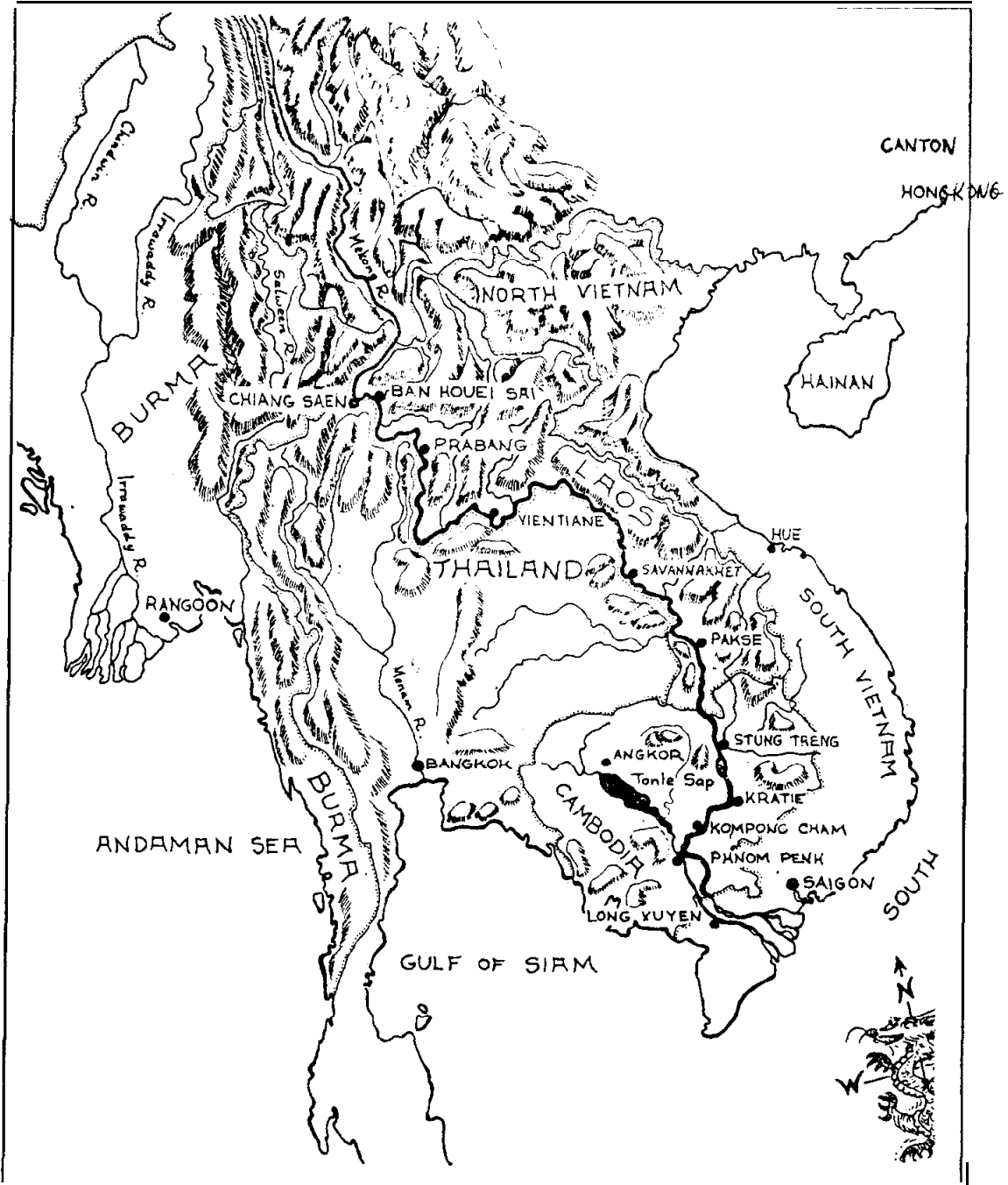
แนวเส้นพรมแดนระหว่างไทย-สหภาพเมียนมาร์

แนวพรมแดนระหว่างประเทศเมียนมาร์กับประเทศไทยนั้นยาวประมาณ 2,202 กิโลเมตร

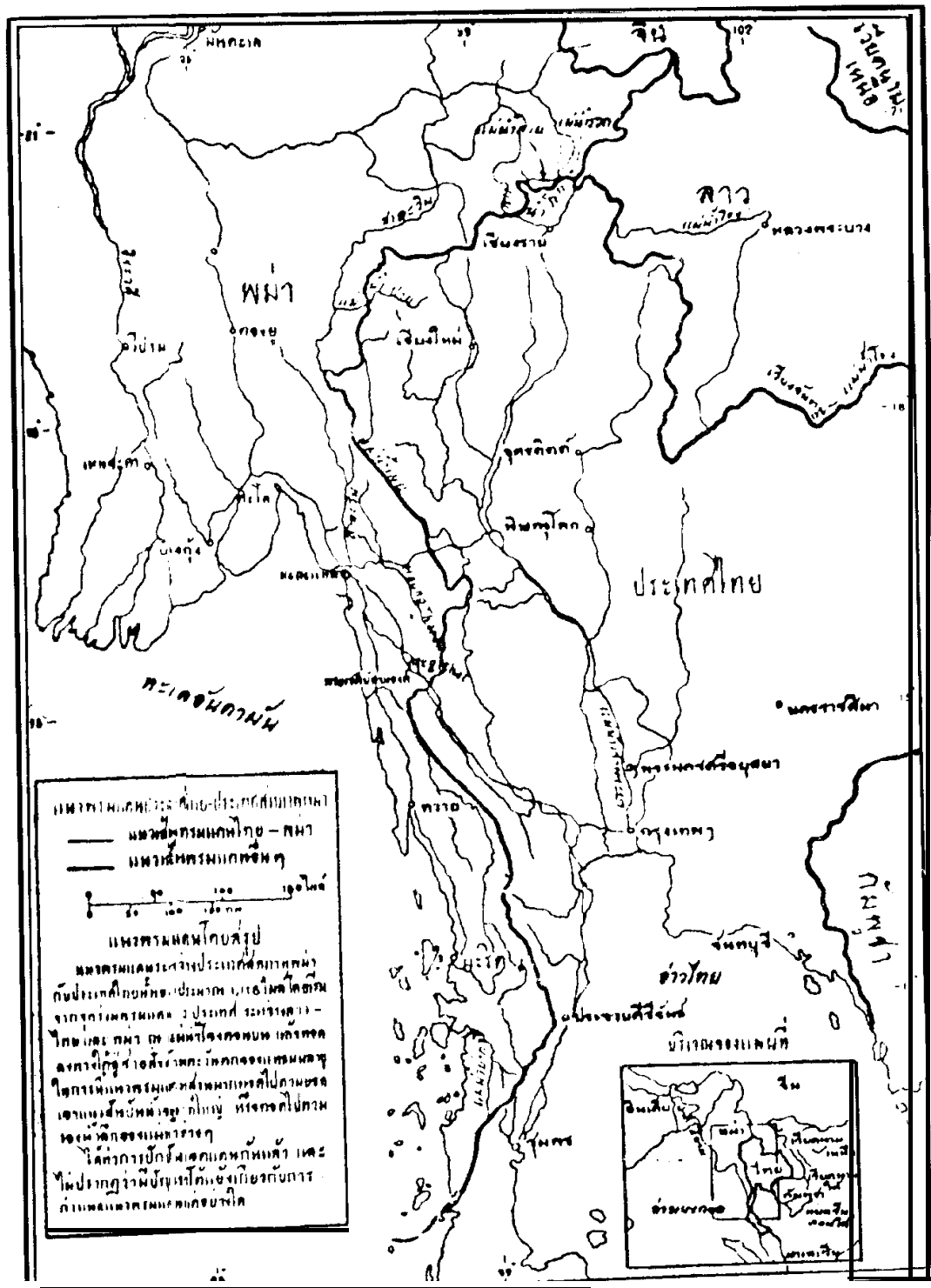
เป็นความยาวตามสันปันน้ำของทิวเขา 1,601 กิโลเมตร และแนวเส้นตรงเชื่อมจุดต่าง ๆ อีก 63 กิโลเมตร รวมเป็น 1,664 กิโลเมตร และเป็นแนวพรมแดนตามร่องน้ำลึกอีก 538 กิโลเมตร โดยเริ่มจากจุดรวม 3 ด้านของพรมแดนระหว่างไทย-ลาว และเมียนมาร์ ณ บริเวณด้านบนของแม่น้ำโขงต่อเนื่องลงไปสู่ด้านใต้ของคาบสมุทรลพบุรี ในการนี้แนวพรมแดนส่วนมากทอดไปตามยอดเขาและแนวสันปันน้ำขนาดใหญ่หรือทอดไปตามร่องน้ำของห้วยน้ำต่างๆ ตลอดจนส่วนที่ลึกของท้องน้ำของแม่น้ำต่างๆ

การวิเคราะห์ลักษณะของแนวพรมแดนเชิงภูมิศาสตร์การเมือง

จากจุดรวมทั้ง 3 ด้านของแนวพรมแดนระหว่างประเทศลาว-ไทย-เมียนมาร์ ณ จุดบรรจบของแม่น้ำรวก และแม่น้ำโขง แนวพรมแดนของประเทศเมียนมาร์กับประเทศไทย ก็ได้เริ่มขึ้น ณ จุดดังกล่าวทอดไปตามแนวร่องน้ำของแม่น้ำรวกไปทางตะวันตก แล้วบรรจบกับจุดรวม หรือสมทบของแม่น้ำนี้กับแม่น้ำสาย จากลำน้ำนี้แล้วแนวพรมแดนก็ทอดไปทางตะวันตกอีกไปยังแนวสันปันน้ำของเทือกเขาแดนลาว ซึ่งมีสภาพเป็นแนวสันปันน้ำหรือทางแบ่งน้ำไปด้านเหนือและด้านตะวันตกของแม่น้ำคำ ต่อจากนี้แนวพรมแดนก็ทอดไปตามแนวสันปันน้ำย่อยๆ ระหว่างลำน้ำสาขาของแม่น้ำกก แล้วทอดข้ามลำแม่น้ำใหญ่ที่ ละติจูด 20 องศา 04 ลิบดา 30 นิลิบดาเหนือ และลองจิจูด 99 องศา 21 ลิบดาตะวันออก โดยประมาณแล้วพรมแดนยังคงทอดไปทางตะวันตกและร่วมไปตามแนวสันปันน้ำของแม่น้ำสาละวิน แม่น้ำโขง ณ แนวสันร่องน้ำซึ่งมีฐานะเป็นเสมือนแนวแบ่งเขตระหว่างจังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้น แนวพรมแดนก็ทอดจากร่องสันปันน้ำสายใหญ่ ไปตามร่องสันปันน้ำสายเล็ก ระหว่างแม่น้ำสาละวิน (คว่น้ำสาขาที่ไหลไปทางเหนือทางตะวันตก) และลำน้ำสาขาของมันกับแม่น้ำปาย (ลำน้ำที่ไหลไปทางใต้) ณ ยอดเขา Loi Kangmong ซึ่งสูง 1,610 เมตร แนวพรมแดนทอดแนวลงไปตามด้านใต้ไปตามแนวร่องสันปันน้ำสายเล็กเดิม และข้ามแม่น้ำปายที่ ละติจูด 19 องศา 13 ลิบดา 30 นิลิบดาเหนือ และลองจิจูด 97 องศา 50 ลิบดาตะวันออกโดยประมาณ แนวพรมแดนคงทอดลงไปสู่ทางใต้เรื่อยๆ ตามแนวร่องสันปันน้ำสายเล็ก ครั้นแล้วแนวเส้นพรมแดนก็บรรจบกับแนวร่องสันปันน้ำสายใหญ่ อีกครั้งหนึ่งที่ใกล้ๆ ดอยประตู่เวียง (ประมาณละติจูด 19 องศาเหนือ และลองจิจูดที่ 97 องศา 45 ลิบดาตะวันออก) ต่อจากนี้แนวพรมแดนหันไปทางด้านตะวันตก แล้วทอดไปตามลำน้ำของแม่น้ำสาละวินซึ่งเป็นเขตทางด้านเหนือของเมียนมาร์ ณ รัฐกะเหรี่ยง (Karen State) เป็นระยะทางถึง 130 กิโลเมตร มีแนวพรมแดนทอดไปตามแนวลำน้ำบรรจบกันของแม่น้ำเมยกับห้วยน้ำของแม่น้ำสาละวิน ซึ่งเป็นเขตกันอาณาเขตระหว่างประเทศเมียนมาร์กับประเทศไทย ครั้นแล้วแนวพรมแดนก็หักเลี้ยวไปตามห้วยน้ำของแม่น้ำเมยเป็นระยะอีก 328 กิโลเมตร

รูปที่ 14.1 แผนที่แสดงลักษณะภูมิประเทศ

รูปที่ 14.2 : แนวพรมแดนประเทศไทย-ประเทศเมียนมาร์

ที่มา : พ.อ. บังลัดด์ ขมุสสุนทร, แนวพรมแดนกับความมั่นคงของชาติ

วิทยานิพนธ์, วิทยาลัยการทัพบก, พ.ศ. 2515, หน้า 21.

เมตร ณ บริเวณต้นน้ำบนแนวสันเขาใหญ่ของทิวเขา Pa-Wau ซึ่งถือเป็นแนวพรมแดนที่ทอดไปถึงสันปันน้ำใหญ่ และแนวพรมแดนก็ทอดไปทางด้านใต้ไปตามยอดเขา Mugadok Taung หรือ Khao Mu Gatu แนวพรมแดนตอนนี้ได้ถูกแบ่งเขตแดนกันโดยพื้นที่ที่มีแนวเส้นตรงแปดแห่งที่ตัดผ่านข้ามหุบแม่น้ำของ Haung-Tharaw และ Megathet Chaung พื้นที่ดังกล่าวนี้มีรูปลักษณะค่อนข้างจะเป็นแบบเส้นตรง หลังจากที่ยุบรวมกับแนวสันปันน้ำอีกครั้งหนึ่งแล้ว แนวพรมแดนก็ยื่นแนวออกไปทางตะวันตก มีลักษณะคล้ายสามเหลี่ยมแคบๆ ซึ่งรวมเข้าด้วยกันกับพระเจดีย์สามองค์ในเขตแดนของประเทศไทย ก่อนที่แนวพรมแดนจะบรรจบกันกับแนวสันเขาที่แบ่งของช่องทางน้ำอีกครั้ง แนวสันเขานี้มีลักษณะเป็นสันปันน้ำที่สำคัญของด้านที่ค่อนข้างไปทางใต้ของคาบสมุทรซึ่งเรียกกันว่า Khao Daeng ในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่ง ณ บริเวณนี้เองที่แนวพรมแดนหันเหไปทางตะวันตก แล้วบรรจบกับต้นแม่น้ำของแม่น้ำปากจั่น ซึ่งแนวพรมแดนทอดไปตามร่องแม่น้ำจนจดทะเล

ตามแนวลำน้ำที่ไหลลงไปทางใต้แหลมของคาบสมุทร แนวพรมแดนมีแนวประมาณละติจูด 11 องศา 40 ลิบดาเหนือไปมีระยะทางประมาณ 11.3 กิโลเมตร ออกมาจากอ่าวไทย

เทือกเขากั้นพรมแดนไทย-เมียนมาร์ มีดังนี้

1. เทือกเขาแดนลาว ตั้งแต่เชียงรายถึงแม่ฮ่องสอน
2. เทือกเขาถนนธงชัย ตั้งแต่ตากถึงกาญจนบุรี
3. เทือกเขาตะนาวศรี (Tenassarim) ตั้งแต่กาญจนบุรีถึงประจวบคีรีขันธ์

แนวพรมแดนที่เป็นทิวเขานี้มีความยาวประมาณ 1,664 กิโลเมตร บนเทือกเขาที่เป็นพรมแดนจะมีหลักเขตแดนกำหนดไว้ มีทั้งคอนกรีตและไม้

แม่น้ำที่กั้นพรมแดนระหว่างไทย-เมียนมาร์ มีดังนี้

1. แม่น้ำสาย แม่น้ำรวก แม่น้ำคำ จังหวัดเชียงราย พรมแดนตอนนี้อยาวประมาณ 61 กิโลเมตร
2. แม่น้ำสาละวิน (แม่น้ำคง) แม่น้ำปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พรมแดนตอนนี้อยาวประมาณ 120 กิโลเมตร
3. แม่น้ำเมย จังหวัดตากมีสาขาคือแม่น้ำยม พรมแดนตอนนี้อยาวประมาณ 238 กิโลเมตร
4. แม่น้ำกระบุรี (แม่น้ำปากจั่น) จังหวัดระนอง พรมแดนตอนนี้อยาวประมาณ 119 กิโลเมตร

พรมแดนทางน้ำ

เริ่มตั้งแต่ปากน้ำกระบุรี ระบายลงไป ความกว้างของปากน้ำมีตั้งแต่ 4-6 กิโลเมตร พรม

แดนเลียบชายฝั่งทะเลอันดามันไปจังหวัดสตูล จังหวัดนี้ติดกับทะเลอันดามัน มีจังหวัดระนอง สงขลา ภูเก็ต ตรัง และสตูล

ปัญหาชายแดนระหว่างไทย-เมียนมาร์

ภาคตะวันตกของไทย พรมแดนส่วนหนึ่งเป็นชายฝั่งทะเลคือ ทะเลอันดามัน อีกส่วนหนึ่งเป็นภูเขาคือ ภูเขาตะนาวศรี ภูเขาถนนธงชัย เป็นเส้นกั้นพรมแดนระหว่างไทยกับเมียนมาร์นับตั้งแต่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปจนถึงจังหวัดเชียงใหม่ ในยุคกรุงศรีอยุธยาและกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีสงครามระหว่างไทยกับเมียนมาร์อยู่ตลอดเวลา เพราะทิวเขากั้นพรมแดนนี้มีช่องเขาอยู่หลายช่อง เช่น ช่องบ้องตี้ ช่องสิงขร ช่องท่านพระเจดีย์สามองค์ และช่องแม่สอด แต่สมัยปัจจุบันไทยกับเมียนมาร์มีสัมพันธไมตรีต่อกัน และประเทศเมียนมาร์มีความตึงเครียดภายในประเทศ ซึ่งต้องจัดการให้เกิดความสงบและอยู่ดีกินดี ประเทศเมียนมาร์จึงบริหารประเทศในแบบรัฐสังคมนิยมและปิดประเทศ ฉะนั้นปัญหาชายแดนทางตะวันตกของไทยจึงปลอดภัยจากข้าศึกภายนอก จะมีปัญหาที่เนื่องการล่องลำพรมแดนในบริเวณทะเลอันดามันในกรณีการทำประมงเท่านั้น

แนวพรมแดนของประเทศไทย-เมียนมาร์ ได้เป็นไปตามกำหนดและปักปันตามวาระต่างๆ จนถึงปัจจุบัน มีปัญหาเส้นแบ่งเขตแดนตามจุดต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างไทย-เมียนมาร์ดังนี้

1. **ปัญหามริเวณดอยกลาง** ดอยกลางเป็นยอดภูเขาในเทือกเขาแดนลาว เขตอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งอดีตชาวเขาและราษฎรที่อาศัยขึ้นทะเบียนอำเภอแม่เมาะ แต่หลังจากเมียนมาร์ได้เอกราชในปี พ.ศ. 2491 ได้มาตั้งค่ายที่บริเวณดังกล่าวและเรียกเก็บภาษีต่างๆ จากชาวบ้านโดยถือว่าเป็นเขตของเมียนมาร์ ซึ่งรัฐบาลไทยได้ตรวจสอบแผนที่ที่ต่อท้ายสัญญา พ.ศ. 2411 ปรากฏเส้นเขตแดนได้ถูกลากลงบนดอยกลางทำให้ไทยเสียดินแดนไปราว 30 ตารางกิโลเมตร ซึ่งควรจะถูกลากขึ้นไปบนดอยห้วยฮะ ซึ่งอยู่สูงกว่าดอยกลาง 3-4 กิโลเมตร ตามพระราชหัตถเลขาของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ระบุไว้ว่า ดอยห้วยฮะเป็นเส้นเขตแดนลงวันที่ 27 ตุลาคม 2435 ปัญหาดอยกลางจึงเป็นปัญหาที่เมียนมาร์ได้เสนอไว้แล้วว่า ยินดีจะรับเอาเรื่องดอยกลางมาพิจารณาด้วย

2. **ปัญหาคนไทยล้าเขตแดนทางบก** เนื่องจากพรมแดนไทย-เมียนมาร์มีระยะความยาวถึง 2,202 กิโลเมตร และมีช่องทางผ่านพรมแดนไทย-เมียนมาร์ หลายช่องทางดังกล่าวข้างต้น จึงยากแก่การควบคุมของเจ้าหน้าที่ทั้งสองฝ่าย ปัญหาที่เกิดขึ้นเสมอคือปัญหาที่มีคนไทยจำนวนมากเข้าไปในเขตเมียนมาร์ทั้งโดยเจตนา หรือความที่ไม่รู้เส้นแบ่งกั้นพรมแดนอยู่ตรงไหน ชาวไทยเหล่านี้เข้าไปเพื่อเก็บของป่ามาขาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม้หอม ซึ่งมีราคาแพงมาก ส่วนใหญ่อยู่ในเขตตะนาวศรี เป็นต้น

3. บริเวณแม่น้ำสายและแม่น้ำรวก แม่น้ำทั้งสองสายเป็นแนวเส้นแบ่งกันเขตแดนอยู่ที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ลำน้ำทั้งสองสายคเคี้ยวและมีความยาวติดต่อกันทั้งหมดยาว 50 กิโลเมตร ตามสัญญาที่ไทยทำไว้กับอังกฤษนั้นกำหนดว่า หากแม่น้ำสายและแม่น้ำรวกเปลี่ยนทิศทางเดินโดยธรรมชาติให้ถือแนวแม่น้ำที่เปลี่ยนใหม่เป็นแนวเขตแดนตั้งปรากฏว่า เมื่อ พ.ศ. 2483 อังกฤษได้ลงนามยกดินแดนประมาณ 1,200 ไร่ อันเป็นผลจากการเปลี่ยนทิศทางของแม่น้ำทั้งสองให้ไทยหลังจากเมียนมาร์ได้เอกราชแล้ว เมื่อแม่น้ำสายเปลี่ยนทางเดินเข้าไปในเมียนมาร์ เมียนมาร์อ้างว่าเกิดจากการที่ฝ่ายไทยกั้นฝ่ายเหมืองงามเพื่อประโยชน์ทางการเกษตร ซึ่งมีผลช่วยผลักดันกระแสน้ำไปกัดเซาะชายฝั่งเมียนมาร์ ไทยโต้แย้งว่าเป็นการเปลี่ยนทางเดินโดยธรรมชาติ ดังนั้นจึงตกลงกันไม่ได้

ปลายปี พ.ศ. 2524 ทั้งสองประเทศส่งคณะกรรมการพิจารณาพรมแดน นโยบายที่ตกลงทั้งสองประเทศจะกำหนดให้เขตแดนตรงแม่น้ำสายและแม่น้ำรวกเป็นเขตแดนถาวร (Fixed Boundary) แต่ปัญหานั้นมีว่า จะกำหนดแนวใดเพราะเมียนมาร์ประสงค์จะถือเขตแดนเมื่อปี พ.ศ. 2483 แต่ไทยต้องการให้ใช้ร่องน้ำลึกของแม่น้ำทั้งสองสายเป็นเขตแดนถาวรตามกฎหมายระหว่างประเทศ ขณะนี้ยังคงทำการพิจารณากันอยู่

ถ้าพิจารณาทางด้านความได้เปรียบหรือเสียเปรียบระหว่างไทยกับเมียนมาร์ จะเห็นได้ว่าไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบอยู่ในขณะนี้ เพราะลำน้ำได้เปลี่ยนทางเข้าไปในเขตเมียนมาร์ จนทำให้ฝ่ายไทยได้ดินแดนเพิ่มมากขึ้น แต่การที่เมียนมาร์ต้องการจะให้กำหนดเขตแดนแบบถาวรโดยถือเขตแดนของ พ.ศ. 2483 นั้นย่อมผิดต่อการปฏิบัติของกฎหมายระหว่างประเทศและไม่ถูกต้องตามธรรมชาติ จะทำให้ไทยเสียประโยชน์มาก กล่าวคือ ถ้าแม่น้ำเปลี่ยนเส้นทางเข้าไปในฝั่งน้ำของเมียนมาร์และทำให้เกิดแผ่นดินงอก (Accretion) ออกมาทางฝั่งน้ำด้านประเทศไทย การถือเขตถาวรย่อมทำให้ดินแดนที่งอกยื่นออกไปในเขตเมียนมาร์จะต้องตกเป็นของเมียนมาร์ไปด้วย และทางฝั่งไทยจะตกตัดขาดจากบางตอนของแม่น้ำ ซึ่งมีความจำเป็นต่อการเลี้ยงชีพของชาวไทยบริเวณนั้น อย่างไรก็ตามได้มีการประชุมของคณะกรรมการพรมแดนครั้งที่ 3 เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2530 ได้มีข้อตกลงซึ่งมีสาระสำคัญว่าแต่ละฝ่ายจะเสนอให้รัฐบาลของตน พิจารณาข้อเสนอแนะของที่ประชุมดังนี้

1. ให้กำหนดเส้นเขตแดนระหว่างไทย-เมียนมาร์ บริเวณแม่น้ำสายและบริเวณเส้นเขตแดนชนิดคงที่ถาวร โดยยึดร่องน้ำในปัจจุบันเป็นแนวเส้นเขตแดน
2. ให้กำหนดมาตรการที่เหมาะสม เพื่อให้การใช้น้ำและการเดินเรือของทั้งสองฝ่ายเป็นไปอย่างยุติธรรม และเพื่อรักษาและป้องกันแม่น้ำปัจจุบันให้อยู่ในสภาพคงที่
3. นอกจากการทำความตกลงเกี่ยวกับเขตแดนแล้วรัฐบาลของทั้งสองฝ่ายจะทำความตกลงอีกฉบับหนึ่งโดยเร็วที่สุด เพื่อประกันการใช้น้ำอย่างเป็นธรรมของทั้งสองฝ่าย

4. ให้ขยายขอบเขตอำนาจคณะกรรมการพิจารณาปัญหาเขตแดนไทย-เมียนมาร์ เพื่อให้ครอบคลุมถึงการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะต่างๆ ทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น

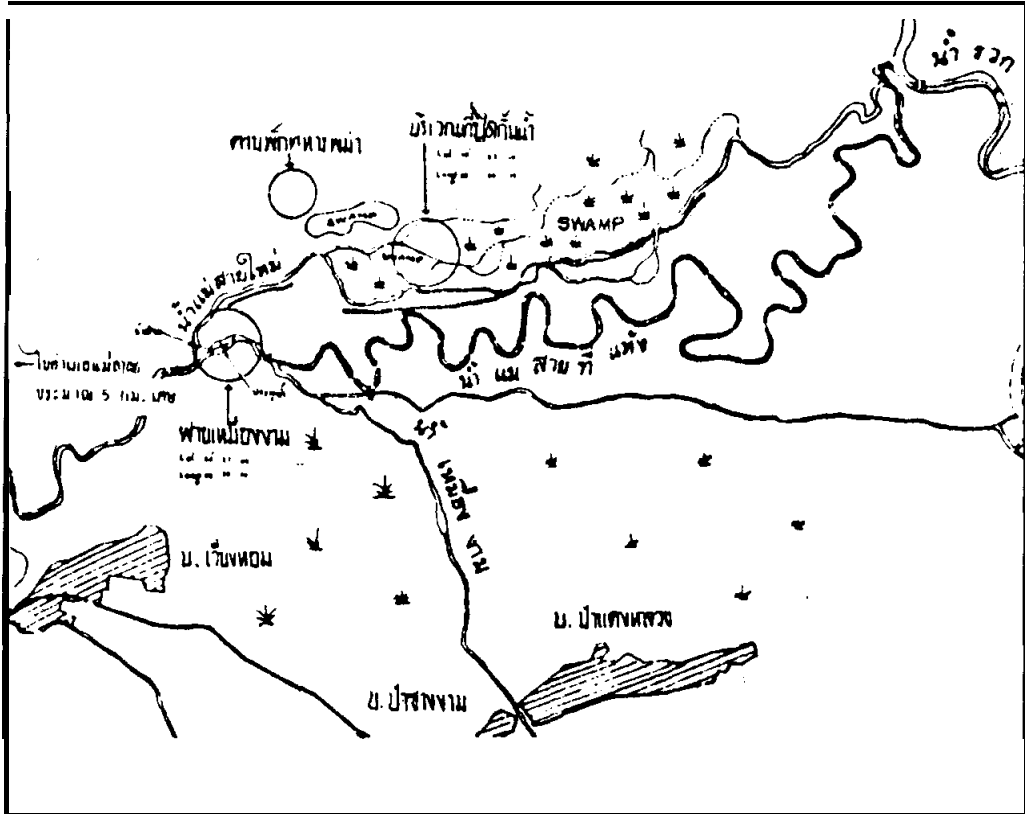
5. ให้จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจร่วมไทย-เมียนมาร์ ก่อนที่จะดำเนินการสำรวจพื้นที่ภายหลังจากที่ได้นำเสนอแนะนี้ต่อรัฐบาลไทย เพื่อพิจารณาในเดือนมีนาคมของปีเดียวกัน คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบและให้กรมแผนที่ทหารดำเนินการต่อไปตามข้อตกลง

4. ปัญหาเขตปากน้ำกระ (ปากจั่น) แนวเขตแดนบริเวณปากน้ำกระ ถูกกำหนดโดยอนุสัญญาเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2410 ระหว่างกษัตริย์สยามกับข้าหลวงใหญ่อังกฤษประจำอินเดีย ในอนุสัญญากำหนดเขตแดน ตั้งแต่แม่น้ำสบ ระหว่างทางแยกแม่น้ำเมยและแม่น้ำลาละวินลงมา ทางใต้จนถึงแม่น้ำกระ แนวเขตแดนดังกล่าวมีการสำรวจปักปันและระบุพิกัดภูมิศาสตร์ของหลักเขตแดน แต่ละหลักพร้อมกับทำเป็นบัญชีแนบท้ายความตกลงด้วย

แต่แนวเขตแดนตั้งแต่แม่น้ำกระลงมาถึงทะเลอันดามันเป็นช่วงสุดท้ายไม่มีหลักเขตแดน แนวเขตแดนในสัญญามีว่า ตั้งแต่ถ้าเขาแดง เขาแคนใหญ่มาจนถึงปลายแม่น้ำกระใน เป็นเขตแดนมาจนถึงปากแม่น้ำกระ ลำน้ำกระตรงกลางเป็นเขตแดนฝ่ายละปากแม่น้ำ เกาะในแม่น้ำกระริมฝั่งข้างอังกฤษเป็นฝั่งอังกฤษ (เมียนมาร์) ริมฝั่งข้างไทยเป็นของไทย แม่น้ำกระฝั่งตะวันตกเป็นของอังกฤษตลอดจนถึงปลายแหลมวิกตอเรีย ปลายแหลมวิกตอเรียฝั่งตะวันออกเป็นของไทยทั้งสิ้น โดยมีได้ระบุชื่อเกาะ และไม่ได้เขียนครอบคลุมถึงเกาะแก่งต่างๆ ที่มีได้อยู่ใกล้ฝั่งฝ่ายใด อันอาจทำให้เกิดปัญหาทั้งสองฝ่าย

5. ปัญหาเขตแดนทะเล เนื่องจากเมียนมาร์ได้กำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขตไว้ 12 ไมล์ เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2511 ต่อจากนั้นอีกเดือนหนึ่งคือ วันที่ 15 ธันวาคม 2511 เมียนมาร์ประกาศใช้เส้นฐานตรง ซึ่งมีข้อที่น่าสงสัยก็คือ เส้นที่ลากเชื่อมเกาะเล็กเกาะน้อยที่เรียงรายตลอดแนวฝั่งทะเลอันดามันมีหลายเกาะ ที่เส้นนั้นมีได้ลากผ่านและเชื่อมเกาะที่อยู่ตามแนวชายฝั่งทะเลบริเวณใกล้เคียง ซึ่งการลากเส้นฐานตรงนั้นอาจจะขัดกับอนุสัญญาเจนีวา พ.ศ. 2501 เพราะไม่เป็นไปตามกฎหมายทางทะเล และกฎหมายระหว่างประเทศ นอกจากนี้เมียนมาร์ยังลากเส้นฐานตรงปิดอ่าวมะตะบันซึ่งมีความยาวถึง 222.3 ไมล์ทะเลโดยอาศัยเกาะเล็กๆ 2 เกาะเป็นฐานโยง ซึ่งการลากเส้นฐานดังกล่าว เมื่อพิจารณาแล้วไม่น่าจะกระทำได้ เพราะขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ เพราะปากอ่าวกว้างเกินกว่า 24 ไมล์

การลากเส้นฐานตรงของเมียนมาร์นี้ มีผลกระทบต่อไทยทั้งทางด้านอาณาเขตทะเล การเดินเรือ การประมง ฯลฯ โดยเฉพาะส่วนที่อยู่ใกล้ฝั่งไทยโดยจุดสุดท้ายของเส้นฐานด้านใต้ คือ เกาะเมอเรย์ ที่อยู่ห่างจากเส้นทะเลอาณาเขตระหว่างไทย-เมียนมาร์ไม่ถึงหนึ่งไมล์ทะเล ดังนั้นฝ่ายไทยจึงดำเนินการประท้วง

รูปที่ 14.3 : บริเวณแม่น้ำสายเปลี่ยนทางเดินห่างจากอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ไปทาง
ด้านตะวันออกประมาณ 5 กิโลเมตรเศษ

ที่มา : พ.อ. บังลังค์ ขมะสุนทร, แนวพรมแดนกับความมั่นคงของชาติ, วิทยานิพนธ์, วิทยาลัย
การทัพบก พ.ศ. 2515, หน้า 55.

อีกปัญหาคือ ปัญหาเศรษฐกิจจำเพาะไทย-เมียนมาร์ ซึ่งเมื่อวันที่ 9 เมษายน 2520 เมียนมาร์ประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะ 200 ไมล์ทะเล ทำให้เกิดผลกระทบแก่ฝ่ายไทยโดยตรง คือ บริเวณพื้นที่ซึ่งเดิมเคยเป็นทะเลหลวง และชาวประมงไทยเคยทำการประมงมาจะตกจำกัดสิทธิ์

ปัญหาที่น่าสนใจอีกปัญหาคือ ปัญหาการแบ่งเขตไหล่ทวีประหว่างไทย-เมียนมาร์ ทั้งสองประเทศได้ประกาศเขตสัมปทานขุดค้นและแสวงหาน้ำมันปิโตรเลียม ซึ่งบริเวณนั้นจะเหลื่อมทับกัน ประมาณ 1,000 ตารางไมล์ การประกาศของเมียนมาร์มีผลกระทบกระเทือนต่อเส้นแบ่งเขตพื้นที่แปลงสำรวจปิโตรเลียมของไทยเรามาก ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าไทยจะยอมการประกาศเส้นฐานตรงนี้หรือไม่ ดังนั้นไทยจึงขอเจรจากับเมียนมาร์ได้มีการเจรจากันที่กรุงเทพฯ ในวันที่ 20-23 มิถุนายน 2522 โดยตกลงกำหนดเขตไหล่ทวีป และได้แบ่งไหล่ทวีปเป็นระยะทางประมาณ 126 ไมล์ทะเลในการตกลงครั้งนี้มีบทเฉพาะกาลระบุไว้ชัดเจนว่า ถ้าเมื่อใดประเทศไทยประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะให้ถือว่า เขตพื้นที่บริเวณเขตเศรษฐกิจจำเพาะไทยกับเมียนมาร์ ควรจะเป็นบริเวณเดียวกันกับพื้นที่ไหล่ทวีปไทย-เมียนมาร์ที่ได้ตกลงกันไว้แล้ว

๕. ปัญหาคนไทยล้ำเขตแดนทางทะเล ในกรณีของเส้นเขตแดนทางทะเล ทั้งไทยและเมียนมาร์ต่างก็อ้างสิทธิ์เหนือเกาะหลวม เกาะคัน และเกาะซันก ทั้งนี้เนื่องจากการที่แผนที่ต่อท้ายสนธิสัญญาของปี พ.ศ. 2411 ไม่ละเอียดถูกต้อง อย่างไรก็ตามเมื่อทั้งไทยและเมียนมาร์ได้พิจารณาว่าเรื่องสิทธิบน 3 เกาะนี้ ไม่ได้เป็นปัญหาใหญ่อะไรนัก จึงได้ตกลงกันมีการให้สัตยาบันในข้อตกลงว่าด้วยการแบ่งเขตทางทะเลระหว่างประเทศทั้งสองในทะเลอันดามัน เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2525 กรณีพิพาทเรื่องเขตแดนบริเวณนี้ได้ยุติลง นับว่าเป็นตัวอย่างของการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างไทยกับเมียนมาร์

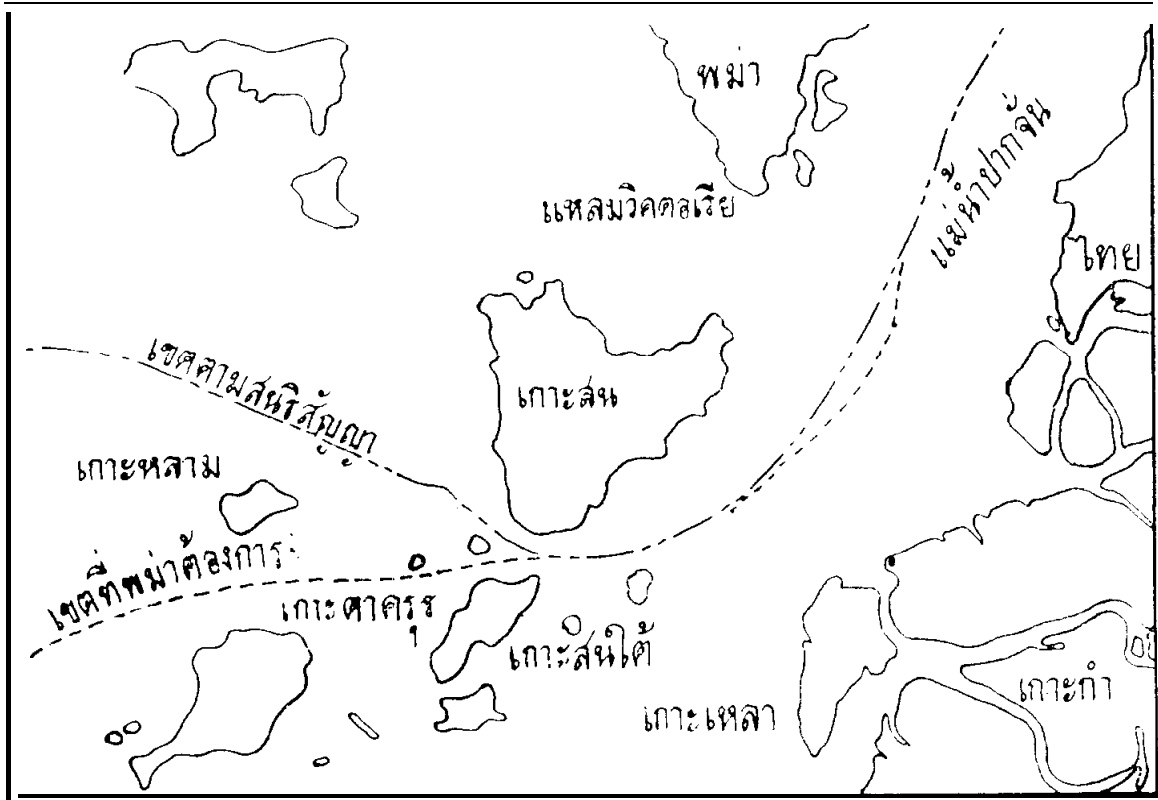
เนื่องจากเขตทะเลอันดามันเป็นแหล่งปลาและกุ้งที่ลุ่มบูรณ์ ประกอบกับชาวเมียนมาร์ไม่ชอบบริโภคอาหารทะเลกันมากนัก ทรัพยากรทางทะเลเหล่านั้นจึงยังคงอยู่มากมาย อีกประการหนึ่งชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกของประเทศไทยซึ่งหันหน้าสู่ทะเลอันดามันเป็นหาดทรายแคบและลาดชัน ดังนั้นชาวประมงไทยได้รุกล้ำเข้าไปในน่านน้ำเมียนมาร์โดยยอมเสี่ยงต่อการจับกุม และได้มีการจับกุมเรือประมงไทยอยู่ตลอดเวลา ปัญหาที่ชาวประมงไทยตกจับไปนี้ คงจะหาหนทางแก้ไขได้ยากเพราะรัฐบาลไทยไม่สามารถจะห้ามเรือประมงเหล่านี้ไม่ให้รุกล้ำน่านน้ำของเมียนมาร์ได้ และทางรัฐบาลไทยก็ต้องยอมรับว่า เมื่อคนไทยทำผิดกฎหมายของเมียนมาร์ก็ต้องยินยอมรับโทษ

ในอดีตได้เคยมีข้อตกลงระหว่างไทย-เมียนมาร์ในสมัยจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรีโดยมีการแก้ไขปัญหาเรื่องการประมง คือ ให้การร่วมมือกันทำการประมง แต่ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากรัฐบาลเมียนมาร์ไม่สนใจการทำประมง และในทำนองเดียวกันปรากฏ

ว่าชาวประมงไทยพยายามเอาเปรียบทางด้านสัญญา และยังแอบเอาอาวุธสงครามเข้าไปในเขต
เมียนมาร์ เพื่อขายให้แก่ชนกลุ่มน้อยอีกด้วยดังนั้นการแก้ปัญหาเรื่องนี้จึงยุติลงไป

7. **ปัญหาชนกลุ่มน้อยตามพรมแดน** ตามบริเวณพรมแดนไทยและเมียนมาร์นั้น ได้มีกองกำลัง
ของชนกลุ่มน้อย สัญชาติเมียนมาร์ ครอบคลุมและกลุ่มอพยพต่างๆ ที่ได้หลบหนีการรบในเมียนมาร์
เพื่อเข้ามาในพื้นที่ประเทศไทย เป็นที่กักขังเป็นจำนวนมาก ซึ่งในปี พ.ศ. 2530 มีผู้อพยพประมาณ
30,475 คน บุคคลเหล่านี้ได้สร้างปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงให้กับประเทศไทยในหลายด้านด้วยกัน
เช่น ปัญหาของชนกลุ่มน้อย สัญชาติเมียนมาร์ (พวกกองกำลัง) พวกนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม มีอยู่ 5
กลุ่มที่สร้างปัญหาในด้านความมั่นคงให้กับไทยมากที่สุดได้แก่กลุ่ม Shan State Army (SSA) กลุ่ม
Shan United Revolution Army (SURA) กลุ่ม Shan United Army (SUA) กลุ่ม Shan
State Army Eastern (SSAE) และกลุ่ม Shan State Revolution Army (SSRA) ทั้ง 5
กลุ่มนี้มีฐานตั้งมั่นกระจายอยู่ตามจุดต่างๆ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่และเชียงราย นอกจากนี้
ยังมีกลุ่มสหภาพชาติกะเหรี่ยง ซึ่งมีนายพลโบเมียะเป็นหัวหน้ากลุ่ม ได้รับตำแหน่งประธานาธิบดี
และรัฐบาลพลัดถิ่น พร้อมกองกำลังถึง 5 กลุ่มตั้งอยู่ในเขตจังหวัดตาก และแม่ฮ่องสอน

ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ได้สร้างปัญหาให้แก่ประเทศไทยและคนไทยหลายเรื่องดังเช่น ปัญหาเกิด
แก่ราษฎรไทยและเมียนมาร์ ปัญหาละเมิดอธิปไตย ปัญหายาเสพติด ปัญหาผู้พลัดถิ่นสัญชาติเมียนมาร์
ที่เป็นพลเรือน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปลายปี พ.ศ. 2535 เป็นช่วงเวลาที่มีความสัมพันธ์ระหว่าง
รัฐบาลไทย และรัฐบาลเมียนมาร์ตกอยู่ในสภาวะการณ์ไม่สู้ดีนักทั้งในด้านการเมืองและเศรษฐกิจ
กล่าวคือ ในช่วงก่อนฤดูมรสุมของปี พ.ศ. 2535 รัฐบาลเมียนมาร์ได้ออกประกาศหยุดการสู้รบกับ
กองกำลังของชนกลุ่มน้อยชั่วคราว แต่ต่อมากองทัพรัฐบาลเมียนมาร์ได้บุกเข้าโจมตีค่ายคอมมูระซึ่ง
อยู่ห่างจากค่ายมาเนอปีเลอร์ ศูนย์กลางของกำลังกะเหรี่ยงอิสระ ประมาณ 150 กิโลเมตร ใน
เดือนกันยายน กองกำลังกะเหรี่ยงอิสระได้บุกเข้าโจมตีและยึดค่ายบ้านโปงเลาของทหารเมียนมาร์
บริเวณริมฝั่งแม่น้ำปาย ตรงข้ามจังหวัดแม่ฮ่องสอน หลังจากสู้รบกันมาเป็นเวลาถึง 4 เดือน ต่อมา
เมื่อต้นเดือนตุลาคม 2535 ทหารท้องถิ่นของเมียนมาร์ได้จับกุมตัวนายนิพนธ์ คำพา นายอำเภอ
แม่ฮ่องสอนและคณะรวม 11 คน ซึ่งเหตุการณ์ครั้งนี้เกิดขึ้นขณะที่กองกำลังทหารของเมียนมาร์ปะทะ
กับทหารกะเหรี่ยง 2 จุด ที่ด้านตรงข้ามบ้านจอกทะ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นผล
ให้ชาวกะเหรี่ยงราว 500 คน อพยพเข้ามาฝั่งไทย ต่อเนื่องด้วยการเคลื่อนกำลังเมียนมาร์กว่า
3,000 คน เข้ายึดค่ายมอผาซของกะเหรี่ยง ซึ่งเป็นฐานที่ตั้งประชิตชายแดนไทยที่อำเภอแม่ระมาด
จังหวัดตาก ซึ่งเหตุการณ์นี้เป็นการตอกย้ำถึงความจำเป็นอย่างรีบด่วนที่ทั้งรัฐบาลไทยและรัฐบาล

14.4 : เขตแดนในแผนที่ 1 : 50,000 ซึ่งเขียนสอดคล้องตามสัญญาและแผนที่ท้ายสัญญา ค.ศ. 1868 (พ.ศ. 2411) ระหว่างไทยกับอังกฤษ (พม่า)
 ----- เขตแดนที่เมียนมาร์ต้องการ

ทหารเมียนมาร์จะต้องเจรจากัน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายไทยได้รับการตอบโต้จากรัฐบาลเมียนมาร์อย่างชัดเจน โดยการประกาศไม่ยอมต่ออายุ การให้สัมปทานป่าไม้ และการประมงแก่บริษัท 9 บริษัทที่เข้าไปรับสัมปทานประมง ในปีสัมปทาน 2537 ซึ่งมีผลให้กลุ่มนักธุรกิจการลงทุนไทย ได้รับผลกระทบกระเทือนมาก

แนวเส้นพรมแดนระหว่างไทย-ลาว

การวิเคราะห์ลักษณะของแนวพรมแดนระหว่างไทย-ลาว ในเชิงภูมิศาสตร์การเมือง

แนวพรมแดนระหว่างไทยและลาวมีความยาวประมาณ 1,750 กิโลเมตร หรือประมาณ 1,090 ไมล์ นับจากจุดร่วมแนวพรมแดน 3 ด้าน ระหว่างประเทศเมียนมาร์-ไทย-ลาว ทางด้านเหนือของประเทศไทย ซึ่งจุดนี้คล้ายกับที่ปรากฏ ณ ประเทศกัมพูชาทางด้านใต้ การกำหนดระยะนี้เป็นการกำหนดระยะที่ได้จากสภาพภูมิประเทศ ตลอดทั่วตามพรมแดนที่ตัดผ่านตามลำน้ำ แนวทิวเขา หรือทางระบายน้ำ ตามแนวสันปันน้ำในบริเวณด้านเหนือจากจุดร่วมแนวพรมแดน 3 ด้านของเมียนมาร์ ณ. ที่บรรจบกับของปากน้ำของแม่น้ำรวกกับแม่น้ำโขง ในเขตอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย (ดูภาพ 14.1) แล้วลัดเลาะไปตามลำน้ำโขง ผ่านอำเภอเชียงแสน อำเภอเชียงของ อำเภอเชียงคำ เป็นระยะทางประมาณ 94 กิโลเมตร จนถึงสันเขาคอยแปรเมือง

ต่อจากนั้นแนวพรมแดนก็ทอดลงทางใต้ประมาณ 95 กิโลเมตร ตามแนวร่องน้ำของห้วยแม่น้ำโขง ณ บริเวณละติจูด 20 องศา 10 ลิบดาเหนือ และลองจิจูด 100 องศา 36 ลิบดาตะวันออก แนวเส้นพรมแดนทอดจากแม่น้ำไปตามทิวเขาทางตะวันตกของลุ่มแม่น้ำกับแนวด้านใต้ของทิวเขา ซึ่งเป็นส่วนย่อยของบริเวณที่แยกทางออกจากกัน ซึ่งจะแบ่งแยกลุ่มน้ำของลำน้ำต่างๆ ให้ไหลไปด้านเหนือและด้านตะวันออกลงสู่แม่น้ำโขง หลังจากหันแนวโอบไปทางด้านตะวันออกจำกัดวงรอบลุ่มแม่น้ำกก แนวด้านใต้ของทิวเขาซึ่งเป็นส่วนย่อยของบริเวณที่แยกทางน้ำออกจากกัน ซึ่งแบ่งแยกลุ่มแม่น้ำและลำน้ำต่างๆ ให้ไหลไปด้านเหนือและด้านตะวันออกลงสู่แม่น้ำโขง หลังจากหันแนวโอบไปทางด้านตะวันออกลงสู่แม่น้ำโขง หลังจากหันแนวโอบไปทางด้านตะวันออกจำกัดวงรอบลุ่มน้ำกกนั้น แนวพรมแดนส่วนใหญ่ได้กลับมาเป็นส่วนใหญ่ หรือตอนที่อาศัยทางน้ำระหว่างลุ่มแม่น้ำต่างๆ และแม่น้ำโขงแบ่งเขตแดนกัน แนวพรมแดนระยะนี้อาศัยแนวร่องของทางระบายน้ำหรือสันปันน้ำจำนวนมาก ซึ่งประมาณว่ามีความยาวถึง 460 กิโลเมตร

ณ บริเวณประมาณละติจูด 17 องศา 44 ลิบดาเหนือ และลองจิจูด 101 องศา 39 ลิบดาตะวันออกแนวพรมแดนทอดจากบริเวณสันปันน้ำไปตามห้วยน้ำของแม่น้ำเหืองงา และแม่น้ำเหือง ไปยังบริเวณที่แม่น้ำเหืองบรรจบกับแม่น้ำโขง ระยะตอนลำน้ำดังกล่าวนี้วัดได้ประมาณ 138 กิโลเมตร และพรมแดนก็จะไปตามลำน้ำโขง ผ่านจังหวัดหนองคาย นครพนม และอุบลราชธานี

สำหรับระยะแนวพรมแดนอีก 871 กิโลเมตร ของแนวพรมแดนระหว่างประเทศลาวกับประเทศไทย นั้น ได้กำหนดเขตแดนกันโดยอาศัยร่องน้ำของห้วยแม่น้ำโขง ซึ่งเฉพาะบริเวณที่ไม่มีเกาะแก่งอยู่ หรือไม่กี่อาศัยร่องน้ำของห้วยแม่น้ำส่วนที่อยู่ใกล้ชิดกับฝั่งของไทย ณ บริเวณที่พบว่ามีเกาะแก่งอยู่ใน บริเวณแม่น้ำตอนนั้นๆนั้นก็คือ เกาะแก่งทั้งหลายเป็นดินแดนในอาณาเขตของประเทศลาวทั้งสิ้น ตาม ปรากฏอยู่ในอนุสัญญาซึ่งกำหนดไว้ว่า ตามแนวพรมแดนนี้หลักเกณฑ์อันเป็นบรรทัดฐานเกี่ยวกับการ แบ่งแยกออกจากฝั่งแม่น้ำกันนั้นให้คือ ณ บริเวณระดับน้ำสูงสุดมาใช้ในการพิจารณาเป็นแนวเส้นพรม แคน โดยเหตุที่มีความแตกต่างกันอย่างมากโดยฤดูต่างๆ ในเรื่องระดับความสูงของน้ำในแม่น้ำโขง จึงพบเสมอว่ามีเกาะแก่งหลายแห่งได้ปรากฏขึ้นมา ขณะที่ระดับต่ำและอยู่ชิดติดกับฝั่งของไทยผลซึ่ง ปรากฏว่า แนวพรมแดนในระยะขณะตอนนั้นระดับน้ำต่ำของบริเวณดังกล่าว มีสภาพเป็นแนวพรมแดน แบบบนดินแผ่นดินนั่นเอง

ห่างจากปากแม่น้ำมูล จังหวัดอุบลราชธานีไปทางด้านตะวันออกประมาณ 7 กิโลเมตร แนว พรมแดนระหว่างไทยกับลาวก็ทอดออกจากแม่น้ำไปตามแนวแบ่งแยกของทางน้ำ ซึ่งในบริเวณแนว พรมแดนส่วนตอนใต้เป็นการแบ่งแยกทางน้ำหรือสันปันน้ำ ระหว่างแม่น้ำมูลกับแม่น้ำโขงออกจากกัน ครั้นแล้วแนวพรมแดนก็ทอดแนวลงสู่ทางด้านใต้ และเรื่อยไปทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ไปบรรจบกับ แนวพรมแดนของประเทศกัมพูชา ณ จุดร่วม 3 ด้านของแนวพรมแดน ณ บริเวณต้นทางน้ำของทะเลสาบเขมรโดยอาศัยแนวสันปันน้ำอันคดเคี้ยวไปมานี้มีความยาว 187 กิโลเมตร

สรุปแล้ว แนวพรมแดนระหว่างประเทศลาวกับประเทศไทยนั้น ผลปรากฏว่าแบ่งแนวเขต แคนกันโดยอาศัยร่องน้ำของแม่น้ำถึง 1,100 กิโลเมตร (ระยะ 966 กิโลเมตรจากร่องน้ำของแม่ น้ำโขง) และอีก 650 กิโลเมตร แบ่งพรมแดนกันโดยอาศัยทางแบ่งหรือสันปันน้ำเป็นแนว จังหวัด ที่ติดต่อกับประเทศลาวมี เชียงราย น่าน อุตรดิตถ์ พิษณุโลก หนองคาย นครพนม และอุบลราชธานี

ปัญหาชายแดนระหว่างไทยกับลาว

เนื่องจากลาวเป็นประเทศไร้ฝั่งทะเล (Landlocked Country) มีอาณาเขตติดต่อกับไทย โดยมีแม่น้ำโขงกั้นชายแดนระหว่างกันและกัน และด้วยเหตุที่บางด้านอื่นๆ ของประเทศลาวนั้นไม่มี อาณาเขตติดทะเลการขนส่ง และการคมนาคมจำเป็นต้องผ่านประเทศไทย และจำเป็นต้องอาศัย ประเทศไทยในการขนส่งสินค้า (Transit Country) ประเทศไทยจำเป็นต้องเอื้อเพื่อ และ อำนวยความสะดวกให้แก่ประเทศลาวในด้านนี้ในทุกกรณีเท่าที่สามารถจะทำได้ โดยไม่กระทบกระ เทือนถึงอำนาจอธิปไตยของประเทศไทย และกระทำกันในลักษณะข้อตกลงที่ทั้งสองฝ่ายยินยอม ทั้ง นี้มิใช่ว่าประเทศไร้ฝั่งทะเลจะอ้างเอาปมค้อย หรือฐานะทางภูมิศาสตร์ของตนเองอยู่เหนือเหตุผล อธิปไตยของประเทศไทยเพื่อนบ้านที่ส่งสินค้า

ปัญหาระหว่างประเทศไทยกับลาว มีดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเส้นพรมแดน ในอดีตลาวเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศสกับไทยในอดีต (คือสนธิสัญญา ค.ศ. 1893 ค.ศ. 1907 และ ค.ศ. 1926) กำหนดเส้นพรมแดนในปัจจุบัน และสนธิสัญญาอันไม่เสมอภาคนี้ ได้ทำให้ไทยต้องเสียเปรียบในด้านการสูญเสียดินแดน และสิทธิในการใช้ลำน้ำโขง ส่วนที่ไทยเสียเปรียบ มีดังต่อไปนี้

1.1 ในกรณีที่มีเกาะอยู่บนน้ำโขง อาณาเขตของไทยจะอยู่ที่ร่องน้ำที่อยู่ใกล้ฝั่งไทยที่สุด เพราะฉะนั้นไทยจึงสูญเสียเกาะต่างๆ เป็นพื้นที่ถึง 21,103 ไร่ และเป็นพื้นที่น้ำประมาณ 38,922 ไร่

1.2 ไทยได้รับความไม่สะดวกจากการเดินเรือ เพราะร่องน้ำลึกตามธรรมชาติอาจอยู่ระหว่างเกาะที่เป็นของลาว

1.3 การสูญเสียพื้นที่เหล่านี้ทำให้คนไทยส่วนหนึ่งขาดที่ทำกินเพื่อหาเลี้ยงชีพ รัฐบาลไทยได้พยายามขอทำการเจรจากับรัฐบาลลาวหลายครั้ง เพื่อทำการสำรวจเส้นพรมแดนตามที่ระบุไว้ในสนธิสัญญา ซึ่งฝ่ายไทยได้สำรวจเส้นพรมแดนโดยเทคนิคสมัยใหม่ เพื่อตรวจสอบกับแผนที่โดยฝ่ายเดียว แต่รัฐบาลลาวได้ปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงตลอดมาโดยอ้างว่าเหตุการณ์ภายในประเทศยังไม่สงบโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อรัฐบาลเป็นคอมมิวนิสต์เช่นนี้ จึงไม่สามารถที่จะเปิดการเจรจาหรือตกลงกันได้ ดังนั้นปัญหาการกำหนดพรมแดนระหว่างไทยกับลาว จึงยังคงเป็นเรื่องที่จะต้องหาทางเจรจากันต่อไป ซึ่งคาดว่าในระยะอันใกล้นี้คงจะมีการเปิดเจรจาและพิจารณา

2. ปัญหาอื่นๆ ที่เกี่ยวกับพรมแดน ปัญหาที่จะกล่าวต่อไปนี้มีส่วนสัมพันธ์กับปัญหาเส้นพรมแดน

2.1 ปัญหาผู้อพยพลี้ภัย และผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายชาวลาว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518-2527 มีคนลาวหลบหนีเข้าประเทศไทยมากกว่า 290,000 คน ปัจจุบันยังคงมีตกค้างอยู่และไม่สามารถส่งไปประเทศที่ 3 หรือส่งกลับได้ ซึ่งไทยได้จัดให้อยู่ในศูนย์เพียง 2 ศูนย์ ที่นครพนม และเลย มีจำนวนถึง 82,000 คน และเนื่องจากความยากแค้นทางการดำรงชีพและได้มีการหลบหนีการเกณฑ์ทหารเข้ามาอีก ทั้งๆ ที่สถานการณ์สู้รบได้ยุติไปแล้วเฉพาะในปี พ.ศ. 2527 ได้มีชาวลาวลักลอบหลบหนีเข้ามาอีกถึง 18,000 คน

2.2 ปัญหาจุดผ่านแดนและการส่งสินค้าผ่านแดน ปัจจุบันไทยเปิดจุดผ่านแดนให้ลาว 3 จุดคือที่ ท่าเล็ดจิง ท่าแพขนานยนต์ จังหวัดหนองคาย และท่าข้ามที่จังหวัดมุกดาหาร ซึ่งรัฐบาลได้พิจารณาว่าเป็นการเพียงพอสำหรับการซื้อขายระหว่างไทย-ลาว และการส่งสินค้าผ่านแดนในฐานะที่ลาวเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกทะเล สินค้าที่อนุญาตให้ซื้อขายส่งออกไปหรือผ่านแดนได้นั้น ไทยมีมาตรการควบคุมประเภทสินค้าที่ใช้ในการบริโภคและการพัฒนาประเทศ และควบคุมปริมาณเท่าที่

จำเป็นต่อประชาชนลาว แต่ฝ่ายลาวได้พยายามสร้างเงื่อนไขให้ไทยเปิดจุดผ่านแดนเพิ่มมากขึ้น ได้เสนอปัญหาเรื่องสินค้าที่ต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศส่งมาช่วยเหลือ รวมทั้งพวกพ่อค้าที่หวังประโยชน์ทางการค้ามากัดันให้รัฐบาลเปิดจุดผ่านแดนเพิ่ม ซึ่งรัฐบาลไทยก็ได้พิจารณาให้ตามความจำเป็นแต่ละกรณีไป และส่งได้เฉพาะสินค้าที่ไม่ใช่ทศปัจจัย และไม่เปิดให้คนข้ามไปมา แต่เปิดเฉพาะการขนส่งสินค้า เมื่อการขนส่งเสร็จก็ปิดพรมแดน ทั้งนี้เป็นความที่ไทยต้องการควบคุม เพราะลาวไม่ได้แสดงท่าทีตอบสนองอันเป็นมิตรและการช่วยเหลือของประเทศไทย

2.3 ปัญหากลุ่มต่อต้านรัฐบาลลาว ตามแนวชายแดนได้มีชาวลาวที่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลลาว ปัจจุบันก่อตั้งขบวนการเพื่อก่อการหรือปลดแอกประเทศจากอิทธิพลต่อมิวนิสต์ ขบวนการนี้จะมีกองกำลังจำนวนไม่มากนักก็ตาม แต่การที่มีกองกำลังของต่างชาติมาตั้งฐานในพื้นที่ประเทศไทยย่อมทำให้กระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยด้วย เช่น การละเมิดอธิปไตย การมีอาวุธสงครามไว้ในครอบครอง เปรียบเสมือนว่าพวกนี้อยู่เหนือกฎหมายไทย นอกจากนี้ยังเป็นสาเหตุให้รัฐบาลลาวหวาดระแวงไทยว่า ทำการช่วยเหลือกลุ่มขบวนการต่อต้านนี้และมีจิตมุ่งร้ายต่อประเทศลาวด้วย ดังนั้นการที่รัฐบาลไทยจะนำปัญหาเรื่องพรมแดนขึ้นเจรจาด้วย จึงยังกระทำได้ยาก

แนวเส้นพรมแดนระหว่างไทย-สาธารณรัฐกัมพูชา

ไทยกับกัมพูชาสามารถติดต่อได้สะดวก เพราะพรมแดนหลายตอนเป็นที่ราบต่อกัน แนวพรมแดนไทย-กัมพูชา ยาวประมาณ 803 กิโลเมตร ซึ่งยาวต่อเนื่องกันโดยเริ่มจากอ่าวไทยทอดไปทางด้านเหนือ และวกเรื่อยไปทางด้านตะวันตกจนถึงจุดซึ่งเป็นจุดที่บรรจบของแนวพรมแดนระหว่างประเทศไทย-กัมพูชาและลาว ณ ตำบลห้วยทรายแก้ว อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก (CoI de Preah Chhambot) แนวพรมแดนนี้ได้ทำการปักปันกัน โดยอาศัยสัญญาระหว่างประเทศฝรั่งเศสกับประเทศไทย ในสมัยที่กัมพูชาก่อตั้งโดยอาณัติของประเทศไทย บางส่วนของแนวพรมแดนได้มีการกำหนดเส้นเขตแดนหรือมีการปักปันดินแดนกันแล้ว จากจำนวนความยาวของพรมแดนทั้งหมดนี้ มีแนวพรมแดนที่ถูกแบ่งเขตระหว่างกัน โดยอาศัยสันปันน้ำยาวถึง 525 กิโลเมตรและแบ่งโดยอาศัยลำน้ำอีก 209 กิโลเมตร ส่วนที่เหลืออีก 69 กิโลเมตร ได้ถูกแบ่งโดยแนวเส้นตรงของหลักเขตแดน

นับตั้งแต่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศได้ตัดสินคดีเรื่อง เขาพระวิหาร เมื่อปี พ.ศ. 2505 แล้วยังไม่ปรากฏว่ามีปัญหาข้อโต้แย้งอันใดขึ้นตลอดแนวพรมแดนที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะนำขึ้นมาโต้แย้งอีก อย่างไรก็ตามเมื่อเร็วๆ นี้ประเทศกัมพูชาได้เรียกร้องขอให้ประเทศต่างๆ ให้การรับรองสภาพเดิมของอาณาเขตพรมแดนปัจจุบันของตน

การวิเคราะห์ลักษณะของแนวพรมแดนเชิงภูมิศาสตร์การเมือง

เริ่มจากด้านใต้ นับตั้งแต่แหลมลารนัตนิชของคาบสมุทรจังหวัดตราด แนวพรมแดนระหว่างประเทศกัมพูชา กับประเทศไทยทอดไปตามแนวสันปันน้ำของทิวเขาชายฝั่งทะเลของหมู่เกาะกระวาน เรื่อยขึ้นไปทางด้านเหนือ เป็นระยะทาง 166 กิโลเมตร จนถึงบริเวณป่าดงดิบทางด้านตะวันตกของบ่อไพลิน แนวพรมแดนได้มาบรรจบกับแม่น้ำไพลิน (Stung Pilin) (รวมทั้งลำน้ำสาขาอีก 1 สายด้วย) เป็นระยะทาง 19 กิโลเมตร จากลำน้ำดังกล่าวแล้วแนวพรมแดนก็ทอดขยายขึ้นไปทางด้านเหนือเป็นระยะทาง 3.2 กิโลเมตร ก็บรรจบกับทางน้ำใหญ่บนฝั่งขวาของลำน้ำสาขาชื่อ คลองตะเคียน (Otakek) ของแม่น้ำมกคลบุรี (Stung-Mongkol Borey) ลำน้ำทั้งสองที่ไหลผ่านช่วงระยะแนวพรมแดนนี้ยาว 20 กิโลเมตร จากตะวันตกของบ้านโอเชียงแนวพรมแดนทอดผ่านไปทางตะวันตก และครั้นแล้ว เรื่อยขึ้นไปทางเหนือเป็นแนวเส้นตรง (รวมระยะ 16.1 กิโลเมตร) ไปยังจุดพรมแดน ณ หมักที่ 52 ณ ลำน้ำคลองด่าน (Stung O Dar) ครั้นแล้วแนวพรมแดนทอดไปตามร่องน้ำตรงขึ้นไปด้านบนของแม่น้ำเป็นระยะ 29 กิโลเมตร จนกระทั่งถึงต้นน้ำบนภูเขา Khbal Thbal ระยะนี้เป็นระยะสั้นๆ เพียง 2 กิโลเมตร ซึ่งแนวพรมแดนก็ผ่านมาถึงต้นน้ำของลำน้ำใส (Nam Sai) และทอดไปตามร่องน้ำจนถึงจุดบรรจบกับแม่น้ำศรีโลง และทอดไปตามร่องน้ำนี้ทางตะวันตกจนถึงบ่อเปต (Poipet) รวมระยะของพรมแดนที่อาศัยร่องแม่น้ำทั้งสองแบ่งเขตแดนวัดได้ถึง 123 กิโลเมตร

จากบ่อเปตแนวพรมแดนเป็นเส้นตรงไปทางตะวันออกเฉียงเหนือ 24 กิโลเมตร จนถึงแม่น้ำโกนเกรียน (Stunt Kone Kriol) ข้ามลำน้ำสายนี้แล้วแนวเส้นเขตแดนจะทอดไปตามร่องน้ำของสาขาของแม่น้ำสายนี้ก็เป็นระยะ 3.2 กิโลเมตร คล้ายๆ กับระบบเส้นตรงทางเรขาคณิต แนวพรมแดนจะทอดขยายขึ้นไปทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วหักขึ้นทางด้านเหนือเป็นระยะอีก 30 กิโลเมตร จนบรรลุถึงแม่น้ำ Stung O Say ซึ่งเป็นแม่น้ำที่มีประโยชน์โดยการไหลล่องลงสู่แม่น้ำสวายจิก (Stung Svay Chek) แนวพรมแดนทอดขึ้นไปด้านเหนือลำน้ำนี้จนถึงแม่น้ำป่าวโอ (Stung O Paol) จากนั้นแนวพรมแดนจะทอดรวมกันไปกับลำน้ำป่าวโอ เป็นระยะทาง 25 กิโลเมตร จนถึงต้นน้ำในบริเวณทิวเขาดงรัก

ส่วนใหญ่ของแนวพรมแดนตอนนี้จะหักเหไปทางตะวันออกตามสันปันน้ำ ขนานไปกับหน้าผาอันสูงชันของทิวเขาดงรักจนถึงช่องบก (Col de Preah Chambot) ซึ่งเป็นจุดร่วมสามด้านของแนวพรมแดนระหว่างลาว-ไทย-กัมพูชา การแก้ไขเปลี่ยนแปลงของแนวพรมแดน ณ บริเวณทิวเขาดงรักได้กระทำขึ้นโดยคณะกรรมการปักปันเขตแดน มีส่วนน้อยที่แยกออกจากแนวสันปันน้ำส่วนหนึ่งคือ ตอนที่เกี่ยวข้องปราสาทเขาพระวิหาร ซึ่งนำไปสู่การโต้แย้งกันระหว่างกัมพูชา กับไทย ศาลยุติธรรม

ระหว่างประเทศได้ออกคำสั่งให้ถือตามแผนที่นี้ แม้ว่าจะจัดทำโดยฝรั่งเศสฝ่ายเดียวก็ตาม ฝ่ายไทยได้ยอมรับว่า เป็นเอกสารที่ถูกต้องตามกฎหมายได้นำมาใช้เป็นหลักฐานในการพิจารณาวินิจฉัย ในปัญหาเรื่องแนวพรมแดนว่าใครจะมีอธิปไตยเหนือปราสาทเขาพระวิหาร

สรุปได้ว่า พรมแดนที่เริ่มภูเขาเริ่มจากเทือกเขาดงรักไปตามสันปันน้ำ ผ่านจังหวัดศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ จดทิวเขาสันกำแพง จากนั้นพรมแดนจะไปตามที่ราบต่ำปราจีนบุรี จนถึงจันทบุรี และพรมแดนจะขึ้นไปตามแนวสันปันน้ำของทิวเขาบรรทัด จนถึงแหลมสารพัดพิษ จังหวัดตราด พรมแดนจะจดทะเลที่หมู่บ้านหาดเล็ก อ่าวเขาคลองใหญ่ เขตแดนที่ไปสู่ต้นถ้ำลากเส้นขนานไปทางทิศ ตะวันตกจะผ่านยอดเขาเกาะกตพอดิ

จังหวัดชายแดนกัมพูชาได้แก่ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ ปราจีนบุรี จันทบุรี และตราด

ปัญหาระหว่างไทย-กัมพูชา

ในปลายปี พ.ศ. 2521 กัมพูชาถูกเวียดนามเข้ายึดครองและได้ใช้กำลังถึง 20,000 คน ปกครองประเทศมาจนทุกวันนี้ เป็นการกระทำอันละเมิดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎบัตรสหประชาชาติซึ่งเป็นสาเหตุให้ประเทศไทยต้องเผชิญหน้ากับเวียดนามโดยตรง และมีผลกระทบกระเทือนต่อปัญหาความมั่นคงของประเทศดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเส้นพรมแดน แนวพรมแดนไทย-กัมพูชา มีความยาวรวมทั้งสิ้นประมาณ 800 กิโลเมตรหรือประมาณ 499 ไมล์ โดยที่ส่วนหนึ่งอาศัยเส้นเขตแดนธรรมชาติบนบก และร่องน้ำลึกประมาณ 730 กิโลเมตร อีกส่วนหนึ่งอาศัยแนวเส้นตรงที่อยู่ระหว่างหลักเขตหนึ่งไปยังอีกหลักเขตหนึ่ง ซึ่งมีระยะทางทั้งหมดประมาณ 70 กิโลเมตร และในช่องแนวพรมแดนทั้งหมดนี้อยู่ในช่วงหนึ่งที่เชื่อมต่อระหว่างไทย-ลาว และเขมร ซึ่งมีความยาวถึง 180 กิโลเมตร ซึ่งยังไม่ได้มีการปักปันพรมแดนแต่อย่างใด จึงสร้างปัญหาให้กับไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบุกรุกดินแดนโดยกองกำลัง หรือประชาชนที่ต้องการแสวงหาแหล่งทำกิน หรือผู้อพยพลี้ภัยและการค้าขายที่ผิดกฎหมาย

2. สนธิสัญญาที่ไม่เสมอภาค เนื่องจากกัมพูชาเคยเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส ดังนั้นการกำหนดเส้นพรมแดนที่เชื่อมต่อกับไทย ซึ่งเป็นการกระทำของฝรั่งเศสซึ่งเป็นมหาอำนาจในขณะนั้น และได้พยายามทำสนธิสัญญาที่เอารัดเอาเปรียบไทยอยู่เสมอ โดยเฉพาะสนธิสัญญาที่ทำขึ้นเกี่ยวกับพรมแดนฉบับปี ค.ศ. 1904 (พ.ศ. 2457) และ ค.ศ. 1907 (พ.ศ. 2450) ซึ่งฝ่ายไทยจำต้องยอมตามความต้องการของฝรั่งเศส แต่ฝรั่งเศสก็ยังเอาเปรียบไทยด้วยการตั้งคณะกรรมการขึ้นมา 2

คณะ เพื่อจัดทำแผนที่เกี่ยวกับเส้นพรมแดนตามนัยสนธิสัญญา แต่คณะกรรมการทั้งสองชุดนี้ทางฝรั่งเศสไม่ได้เชิญฝ่ายไทยให้เข้าร่วมจัดทำ เพียงแต่แจ้งให้ไทยรับทราบเท่านั้น ดังนั้นฝรั่งเศสจึงสามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงเส้นพรมแดนได้ตามใจชอบ ผลจากการกระทำอันนั้นเมื่อไทยได้ไปขึ้นศาลโลก เกี่ยวกับกรณีพิพาทปราสาทเขาพระวิหาร ถึงแม้ว่าฝ่ายไทยไม่ยอมรับแผนที่ดังกล่าว แต่ศาลโลกตัดสินให้ฝ่ายไทยแพ้คดี ทั้งๆ ที่ในความเป็นจริงนั้นทางเดินเข้าสู่ปราสาทเขาพระวิหารนั้นต้องผ่านทางประเทศไทย

3. แนวพรมแดนไม่มีหลักเขต จะพบว่าแนวพรมแดนบนเทือกเขาพนมดงรักซึ่งมีระยะทางยาวประมาณ 180 กิโลเมตร ยังไม่มีการปักปันดินแดน ดังนั้นประชาชนของทั้งสองประเทศย่อมไม่ทราบถึงเขตแดนที่ถูกต้องการที่ไม่ได้มีการกำหนดเขตแดนแน่นอนย่อมไปสู่การบุกรุกของกองกำลังหรือราษฎรที่ต้องแสวงหากัน โดยที่ไม่มีรัฐบาลจากฝ่ายใดเข้าไปควบคุมหรือห้ามปราม ดังนั้นถ้ามีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำการรุกรานหรือรุกรานดินแดน ก็อาจถึงขั้นต้องใช้กำลังทหารเข้าจัดการ

4. ความไม่แน่นอนของหลักเขต บางช่วงของแนวพรมแดนถึงแม้จะไม่มีการปักเขตแล้วก็ตามแต่เกิดการสูญหายขึ้น หรือบางช่วงมีการปักปันเขตแดนแล้วแต่ในการปักหลักเขตมีการทิ้งช่วงห่างมากเกินไป ดังเช่น ที่อำเภอตาพระยา และอำเภอรัษฎาประเทศ จังหวัดกาญจนบุรีมีการทิ้งช่วงหลักเขตแดนมีระยะห่างกันมากกว่า 18 กิโลเมตร เพราะฉะนั้นปัญหาข้อนี้จึงมีสภาพคล้ายคลึงกับแนวพรมแดนที่ไม่มีหลักเขต

ในสมัยที่เขมรแดงยังปกครองประเทศอยู่นั้น รัฐบาลไทยได้ขอเปิดเจรจา เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเส้นพรมแดนที่มีปัญหา แต่ก็ได้รับคำตอบผลัดผ่อนตลอดมาจนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในกัมพูชา ดังนั้น ไทยจึงยุติการเสนอขอแก้ปัญหามรดก เพราะในขณะนั้นรัฐบาลไทยไม่ได้ให้การรับรองต่อรัฐบาลเองสมัคร โดยถือว่ารัฐบาลเองสมัครไม่มีอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง

5. ปัญหาผู้อพยพลี้ภัย เป็นปัญหาที่กระทบกระทั่งต่อความมั่นคงของประเทศไทยมากที่สุด นับแต่ พ.ศ. 2493 เป็นต้นมา และในช่วงปี พ.ศ. 2518 ถึง พ.ศ. 2522 ได้มีผู้อพยพในเครือประเทศอินโดจีนประมาณ 250,000 คน ได้อพยพลี้ภัยจากภัยนานาอาคิย์แผ่นดินไทย เพื่อรอการเดินทางไปยังประเทศที่สาม หรือไม่ก็อาศัยอยู่ในค่ายของผู้ลี้ภัยตามชายแดน โดยไม่หวังที่จะกลับประเทศของตน

อย่างไรก็ตาม ได้มีการเจรจาระหว่างเขมรสามฝ่ายอยู่หลายครั้ง เรื่อง การรวมประเทศกัมพูชา โดยมีประเทศเป็นกลางหลายประเทศร่วมมือในการจัดการเจรจา รวมทั้งประเทศไทยด้วย และในปัจจุบันนี้สหประชาชาติได้เข้าไปจัดการเรื่องรวมประเทศกัมพูชา และประเทศไทยก็คาดหวังว่าในฐานะที่ประเทศไทยได้ช่วยเหลือกัมพูชาเกือบทุกๆ ด้านในระหว่างสงครามกลางเมืองของชาว

กัมพูชา คงจะมีวันที่รอดคอยให้มีการเจรจาปัญหาเส้นพรมแดนระหว่างไทยกับกัมพูชา ในอนาคตอันใกล้

แนวเส้นพรมแดนระหว่างประเทศไทย-สหพันธ์มาเลเซีย

เส้นเขตพรมแดนระหว่างประเทศไทย-สหพันธ์มาเลเซียมีความยาวประมาณ 500 กิโลเมตร หรือ 314 ไมล์จากช่องแคบมะละกาทางด้านทิศตะวันตกไปจนถึงฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย ด้านทิศตะวันออก พรมแดนนี้ถูกแบ่งกันอาณาเขตระหว่างกันโดยอาศัยทางแบ่งน้ำหรือสันปันน้ำ ทั้งทางด้านทิศตะวันตกและตอนกลางกับแม่น้ำสโงโก-ลก กั้นแดนทางทิศตะวันออก

ไม่มีปัญหาข้อโต้แย้งใดๆ เกิดขึ้นขณะนี้ทั้งสองประเทศได้ตกลงแก้ไขเพิ่มเติม หลักเขตแดนระหว่างประเทศให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งทางด้านภูมิศาสตร์และปริมาณของหลักเขตแดน นับว่าเป็นประเทศเพื่อนบ้านประเทศแรกที่ได้รับเอกราชหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งหันหน้าเข้าแก้ปัญหาแนวเส้นพรมแดนกับประเทศให้ถูกต้อง และตั้งอยู่บนฐานของหลักนิยมแห่งโลก และหลักแห่งความยุติธรรม

การเดินทางจากไทยไปมาเลเซียทางบกไปได้ 2 ทางคือ

- ก. รถยนต์ไปตามถนนสายเพชรเกษมหรือสายใต้ ผ่านสงขลาไปสุดเส้นทางที่ด่านสะเดา
- ข. ทางรถไฟสายหนึ่งจากกรุงเทพฯ ลงไปถึงป่าดงเบขาร์ ระยะทาง 975 กิโลเมตร อีกสายหนึ่งจากกรุงเทพฯ ไปถึงหาดใหญ่แล้วแยกไปทางตะวันออกเฉียงใต้ไปถึงสโงโก-ลก รวมเป็นระยะทางยาวถึง 1,144 กิโลเมตร

การวิเคราะห์ลักษณะของแนวพรมแดนเชิงภูมิศาสตร์การเมือง

อาศัยสนธิสัญญาในปี พ.ศ. 2412 ได้มีการกำหนดพรมแดนไว้ดังต่อไปนี้
จุดเริ่มต้นของพรมแดนนั้น เริ่มจากด้านสุดชายฝั่งทะเลของทางฝั่งด้านเหนือของปากน้ำเปะลิส (Perlis River) และจากนั้นมีแนวเรื่อยไปทางด้านเหนือของทิวเนินเขาสันกาลาคีรี ซึ่งเป็นสันปันน้ำของแม่น้ำเปะลิสทางด้านเหนือและแม่น้ำ Pujok ซึ่งด้านหนึ่งมีแนวสันปันน้ำของทิวเนินเขาดังกล่าวมาแล้ว จนกระทั่งถึงบรรจบกับสันปันน้ำที่สำคัญที่เป็นที่แบ่งน้ำหลายสาย ซึ่งมีพื้นที่ไหลลงสู่อ่าวไทยด้านหนึ่งกับไหลลงสู่มหาสมุทรอินเดียอีกด้านหนึ่ง ณ สันปันน้ำที่สำคัญนี้เส้นเขตพรมแดนก็จะมีแนวเขตไปตามย่านต้นน้ำของแม่น้ำปัตตานี แม่น้ำ Telubin (คลองสายบุรี) และแม่น้ำเประ (Sungei Perak) และผ่านต้นกำเนิดของแม่น้ำ Pergau ครั้นแล้วแนวพรมแดนก็จะผ่านสันปัน

น้ำที่สำคัญดังกล่าว และมีแนวเรือยไปตามสันปันน้ำที่เป็นต้นทางแยกของทางน้ำของแม่น้ำ Pergau ออกจากแม่น้ำ Telubin จนมาบรรจบถึงเนินเขาซึ่งเรียกกันว่า Bukit Jeli หรือที่เป็นต้นน้ำของลำน้ำใหญ่ของแม่น้ำสุโข-ลก ไปจนถึงชายฝั่งทะเล ณ บริเวณจุดที่มีชื่อว่า Kuala Tabar

เส้นแนวพรมแดนนี้จะพุ่งออกไปจากที่ราบลุ่มแม่น้ำปัตตานี และแม่น้ำตันหยงมัส (Sungai Tan Juan Mas) และที่ราบลุ่มแม่น้ำบนฝั่งซ้าย หรือฝั่งตะวันตกของแม่น้ำสุโข-ลก ในเขตของมาเลเซีย

การกำหนดเขตแนวพรมแดนนี้ ได้สืบเนื่องมาจากการแบ่งเขตพวกหมู่เกาะด้านฝั่งทะเลตะวันตกนั้น มีข้อความกำหนดไว้ในสนธิสัญญาดังต่อไปนี้

"เกาะที่มีชื่อว่า เกาะลังกาวิ (Pule Langkawi) พร้อมด้วยเกาะเล็กเกาะน้อยทั้งหมดที่ตั้งอยู่ด้านใต้ของแนวกึ่งกลางของช่องแคบระหว่างเกาะตะรุเตา (Tarutau) และเกาะลังกาวิ และหมู่เกาะทั้งหมดที่ตั้งอยู่ด้านใต้ของเกาะลังกาวิจะเป็นส่วนของอังกฤษ เกาะตะรุเตา และเกาะเล็กเกาะน้อย ที่ตั้งอยู่ด้านเหนือของแนวกึ่งกลางของช่องแคบดังกล่าวจะเป็นส่วนของไทย"

" ในเรื่องหมู่เกาะที่ตั้งอยู่ใกล้กับชายฝั่งทะเลวันตานั้น พวกที่ตั้งอยู่ทางด้านเหนือตามแนวขนานกับละติจูด ซึ่งตรงกับจุดบริเวณชายฝั่งทะเลด้านฝั่งทะเลตรงด้านเหนือของแม่น้ำปะลิสจตทะเลจะเป็นส่วนของไทย ส่วนพวกที่ตั้งอยู่ทางด้านใต้ของแนวขนานดังกล่าวจะเป็นส่วนของอังกฤษ "

การแบ่งเขตพวกหมู่เกาะทางด้านฝั่งทะเลตะวันตกของคาบสมุทรมัน ได้กำหนดไว้ในสนธิสัญญาดังต่อไปนี้

"หมู่เกาะทั้งหมดที่ตั้งอยู่ถัดไปจากฝั่งทะเลด้านตะวันออกของรัฐลิตัน และตรังกานูนั้น เฉพาะพวกที่ตั้งอยู่ด้านใต้ของแนวขนานกับละติจูด ซึ่งลากจากจุดบริเวณซึ่งเป็นทีแม่น้ำสุโข-ลกไหลมาลงทะเล ณ บริเวณที่มีชื่อว่า Kuala Tabar จะต้องมอบให้เป็นส่วนหนึ่งของอังกฤษ (Great Britain) และหมู่เกาะทั้งหมดที่ตั้งอยู่ด้านเหนือของแนวขนานดังกล่าวจะเป็นส่วนของไทย"

จากนั้นสนธิสัญญาดังกล่าวได้ระบุอีกว่า

"จะต้องเป็นหน้าที่หรือภารกิจของคณะกรรมการพรมแดนที่จะต้องพิจารณา และถือเป็นที่สุดท้ายที่จะกำหนดหรือวางเขตพรมแดนตามที่ได้อ้างมาข้างต้นทุกประการ"

พรมแดนทางน้ำ

ทางชายฝั่งตะวันตกได้มีการร่วมมือกันสร้างท่อนกลางทะเลอันดามัน ซึ่งเป็นแนวพรมแดนเกาะที่อยู่เหนือท่อนเป็นของไทย เกาะที่อยู่ใต้ท่อนเป็นของมาเลเซีย เกาะที่สำคัญของไทยบริเวณนี้คือเกาะตะรุเตา (อยู่เหนือท่อน) และเกาะลังกาวิ ซึ่งเป็นเกาะใหญ่ของมาเลเซีย (อยู่ใต้ท่อน)

ปัญหาระหว่างไทยกับมาเลเซีย

ประเทศไทยและมาเลเซียมีอุดมการณ์ทางการปกครองที่คล้ายคลึงกันคือ เสรีประชาธิปไตย ฝ่ายตะวันตกและทั้งสองประเทศยังเป็นสมาชิกของอาเซียนด้วยกัน ถ้าจะพิจารณาอย่างผิวเผินไทยกับมาเลเซีย ไม่น่าจะมีปัญหาขัดแย้งใดๆ แต่ก็ยังมีเหตุการณ์ซึ่งก่อให้เกิดความกระทบกระเทือนสัมพันธ์ไมตรีของทั้งสองประเทศได้ เหตุการณ์ดังกล่าวมีดังต่อไปนี้คือ

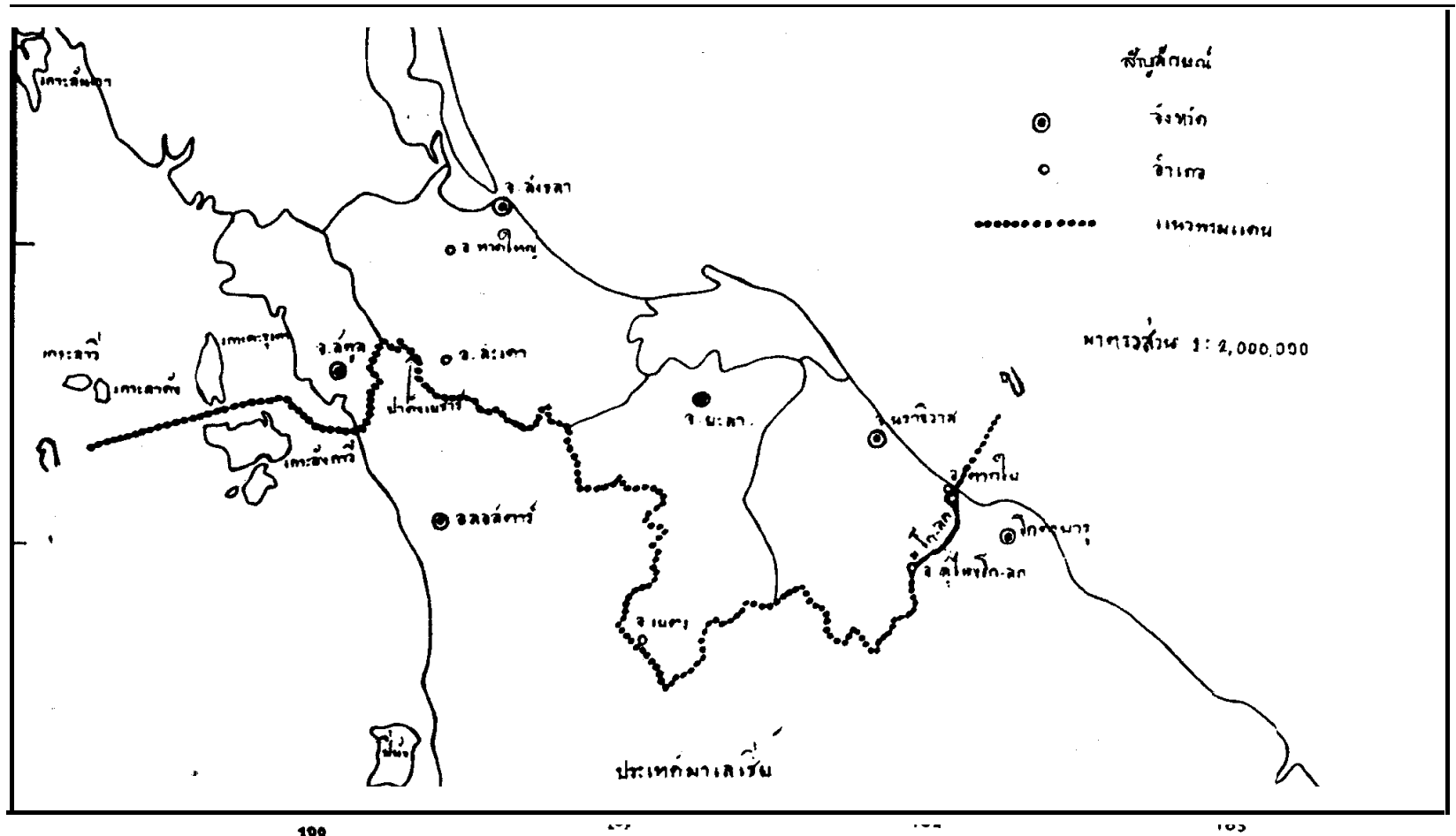
1. **ปัญหาพรมแดน** พื้นฐานของปัญหาพรมแดนและเส้นพรมแดนระหว่างไทยกับมาเลเซีย สืบเนื่องมาจากอดีตกล่าวคือ การกำหนดเขตแดนและการปักปันเขตแดนทั้งสองประเทศนี้อาศัย "สัญญาว่าด้วยเขตแดนติดท้ายหนังสือสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงอังกฤษ" ลงวันที่ 10 มีนาคม ค.ศ. 1909 ซึ่งการทำสนธิสัญญานี้ขึ้น ไทยต้องยกดินแดนในคาบสมุทรมลายูทางตอนเหนือทั้ง 4 รัฐคือ เคาห์(ไทรบุรี) เปอร์ลิส กลันตันและตรังกานู ให้แก่อังกฤษ ทั้งนี้เพื่อหยุดยั้งการขยายอิทธิพลของอังกฤษบนปลายแหลมมลายู และไทยจะได้รับการเอกราชของประเทศในส่วนที่เป็นของไทยอย่างแท้จริง รวมทั้งเพื่อเปิดเจรจาที่เรียกร้องสิทธิสภาพนอกอาณาเขตกลับคืนมาด้วย

เมื่อมาเลเซียได้รับเอกราช มาเลเซียจึงได้รับมรดกสิทธิการปกครองประเทศ และสิทธิการปกครองดินแดนต่อจากอังกฤษ เปรียบเสมือนว่ามาเลเซียกำลังใช้สนธิสัญญาอันไม่เป็นธรรมกับประเทศไทยต่อไป อย่างไรก็ตาม ปัญหาพรมแดนไม่ได้เกิดจากการเรียกร้องจากฝ่ายไทย เพื่อให้เกิดความยุติธรรม แต่ปัญหาเกิดจากการเปลี่ยนแปลงโดยธรรมชาติ และการที่มาเลเซียคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองมากเกินไป รวมทั้งประชาชนของทั้งสองประเทศได้ทำการรุกล้ำเขตแดนทั้งสองฝ่าย ปัญหาเกี่ยวกับเส้นกันเขตแดนมีดังนี้

1.1 ความไม่แน่นอนเกี่ยวกับพรมแดน ที่เกิดจากการหลักเขต

ภายหลังที่ได้ลงนามในสนธิสัญญา มาเลเซียได้ตั้งคณะกรรมการปฏิบัติการขึ้นมา เพื่อทำการสำรวจจริงวัดและปักเขตแดนคณะกรรมการชุดนี้ใช้เวลา 3 ปี และปักเขตได้ 108 หลักบนพื้นที่บนบกที่ประกอบด้วยสันปันน้ำและแม่น้ำ รวมระยะทางทั้งสิ้น 576 กิโลเมตร โดยที่อาณาเขตที่อยู่บนบกมีระยะทาง 481 กิโลเมตร เพราะฉะนั้นการปักหลักเขตแต่ละจุดจึงมีความห่างกันจุดละประมาณ 4 กิโลเมตร ซึ่งนับว่าเป็นระยะทางที่ห่างมากถึงแม้ว่า เส้นเขตแดนหลักที่ 1 ไปยังหลักที่ 2 ถึงแม้ว่าเส้นตรงจะเป็นเครื่องกำหนดพรมแดน แต่เนื่องจากความห่างของแต่ละหลักเขต ย่อมสร้างปัญหาในการรุกล้ำพรมแดนโดยประชาชนได้ตลอดเวลา

นอกจากนี้ความไม่แน่นอนของเส้นพรมแดน เกิดจากเครื่องมือและเทคนิคในการรังวัดไม่ทันสมัย ดังนั้นการปักปันเขตแดนจึงเกิดความผิดพลาดหลายๆ จุด และการที่หลักเขตแดนถูกเคลื่อนย้ายและถูกทำลาย ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งของความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นได้

รูปที่ 14.5 : แผนที่แสดงที่ตั้งของจังหวัดชายแดนไทย และแนวพรมแดน

ก. ระหว่างไทยและมาเลเซีย ข. ระหว่างไทยและมาเลเซีย

ฝั่งตะวันตก ฝั่งตะวันออก

ในปลายปี พ.ศ. 2513 รัฐบาลไทยตามคำแนะนำของคณะกรรมการต่างประเทศได้ให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบการจัดทำหลักเขตแดนไทย และมาเลเซียใหม่ตลอดเวลา ต่อมาได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักเขตแดนร่วมระหว่างไทย-มาเลเซียขึ้นมาในปี พ.ศ. 2515 โดยมุ่งที่จะกำหนดความแน่นอนของแนวพรมแดนทั้งบนบกและทะเลอาณาเขต ค่าใช้จ่ายในการจัดทำหลักเขตแดนนี้ทั้งสองประเทศรับผิดชอบร่วมกัน

1.2 ปัญหาทางธรรมชาติ เส้นพรมแดนระหว่างไทยกับมาเลเซียบางจุดต้องอาศัยลักษณะภูมิประเทศเป็นเครื่องกำหนด เพราะฉะนั้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติเส้นพรมแดนจึงเกิดปัญหาขึ้น เพราะชาวพื้นเมืองชายแดนต้องอาศัยพื้นที่ทำมาหาเลี้ยงชีพ ดังเช่น ที่ดินชายฝั่งทะเลในเขตจังหวัดสตูล เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ทำการปักปันครั้งแรกจึงมิได้ครอบคลุมไปถึง แต่ต่อมาที่ดินแถบนั้นได้เกิดการสะสมของดินมากขึ้นจนกลายเป็นบริเวณป่าชายเลน ซึ่งทำให้รัฐบาลมาเลเซียประสงค์จะขยายพื้นที่ด้วยการสร้างเขื่อนกั้นน้ำทะเลขึ้นมา เพื่อครอบงำที่ดินผืนใหม่นี้จึงได้เกิดปัญหาคัดแย้งกับรัฐบาลไทย อีกปัญหาหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงโดยธรรมชาติคือ การใช้แม่น้ำสุโข-ลกเป็นแม่น้ำพรมแดนซึ่งต้องกำหนดร่องน้ำลึก ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามลำน้ำและปรากฏว่า ลำน้ำสุโข-ลกได้เคลื่อนตัวจากดินแดนของประเทศหนึ่งไปสู่อีกประเทศหนึ่งและผลัดกันเช่นนี้ตลอดเวลา (วัลลภ พรหมบาง 2535) ดังนั้นจึงเกิดปัญหาขึ้น เนื่องจากราษฎรที่เคยครอบครองในบริเวณพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลง ยังคงยึดถือกรรมสิทธิ์ตามที่เคยได้รับมาแต่เดิมจึงทำให้เกิดสภาพรุกล้ำพรมแดน อีกประการหนึ่งแนวพรมแดนที่ปากแม่น้ำสุโข-ลกก็เช่นเดียวกัน กล่าวคือ แนวพรมแดนต้องอาศัยสันทรายเป็นแนวเขตแดน ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้เกิดความไม่สะดวกต่อการล่องเรือออกสู่ทะเล และในปัจจุบันนี้ปากน้ำสุโข-ลกจะเบนเข้าสู่ประเทศมาเลเซีย เนื่องจากการทับถมของสันทรายซึ่งเป็นสาเหตุให้ชาวบ้านไทยถูกกล่าวหาว่า ทำการรุกล้ำเขตแดนมาเลเซีย ในขณะที่น้ำเรือออกไปทำการประมงในทะเล

เมื่อปัญหาเช่นนี้เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทางที่เหมาะสมก็คือรัฐบาลทั้งสองประเทศควรพิจารณาถึงการกำหนดเส้นพรมแดนโดยระบบ "พรมแดนถาวร" (Fixed Boundary) เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาซ้ำซาก

2. การรุกล้ำเขตแดน ในกรณีเกิดขึ้นหลายประการดังนี้คือ

2.1 การรุกล้ำพรมแดนที่ป่าดงเขษาร์ พรมแดนไทยและมาเลเซียที่ป่าดงเขษาร์ อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา ได้มีราษฎรของทั้งสองประเทศสร้างที่อยู่อาศัยตามแนวพรมแดน รวมทั้งร้านค้าได้ปลูกครอบหลักเขต นอกจากจะรุกล้ำดินแดนแล้วยังเกิดปัญหาบุคคลสองสัญชาติ ปัญหาการเลี้ยงกบ การลักลอบเล่นการพนันในสถานที่ซึ่งไม่แน่ชัดว่าอยู่ในเขตประเทศใด การลักลอบนำสินค้าและผลิตผลเข้าประเทศ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงของทั้งสองประเทศ

2.2 ปัญหาเรื่องการประมง เนื่องจากชาวไทยมีความสามารถในการทำประมงมาก และเครื่องมือและอุปกรณ์ในการจับปลาทันสมัย ชาวประมงไทยจึงทำการประมงนอกน่านน้ำไทยอยู่ตลอดเวลา และเมื่อมาเลเซียได้ประกาศขยายเขตเศรษฐกิจจำเพาะบนท้องทะเลออกไป 200 ไมล์ทะเล จึงสร้างปัญหาให้กับการประมงไทยเป็นอย่างมาก ในปี พ.ศ. 2530 นี้รัฐบาลมาเลเซียโดยเฉพาะรัฐบาลท้องถิ่นคือ รัฐกลันตันและตรังกานูได้เข้มงวดตรวจจับชาวประมงที่รุกล้ำอาณาเขตและเรือประมงไทยก็ถูกจับเป็นจำนวนมาก ในปีนั้นเองรัฐบาลกลางของมาเลเซียได้เสนอต่อไทยที่จะมีนโยบายร่วมกันทำการประมงในท้องทะเลเล็ก โดยกำหนดให้เรือและอุปกรณ์ที่อาจเป็นของชาวไทย แต่ลูกเรือส่วนใหญ่จะต้องเป็นคนสัญชาติมาเลเซีย แต่ข้อเสนอนี้ได้รับการคัดค้านจากประชาชนในมาเลเซียด้านตะวันออกเป็นอย่างมาก จนทำให้รัฐบาลกลางมาเลเซียยังไม่ตกลงใจ แต่ได้เสนอแนะให้กลุ่มเอกชนของทั้งสองฝ่ายร่วมกันลงทุนได้

อย่างไรก็ตาม ถ้าปัญหาการประมงนี้ได้เป็นไปตามที่รัฐบาลทั้งสองประเทศคาดหวังก็ตาม ผลประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับเพิ่มขึ้นก็คงจะมีแต่ปัญหาอื่นๆ จะติดตามมาด้วยเช่น ปัญหาเรือประมงสองสัญชาติ การเก็บภาษี สินค้าแปรรูป เป็นต้น

เนื่องจากการตกลงในเรื่องประมงนี้ยังไม่เป็นที่ชัดเจน จึงสร้างความสับสนให้กับชาวประมงไทยเป็นอย่างมาก เพราะได้มีการร่วมมือทำการประมงของ 2 ฝ่าย แล้วชาวประมงไทยส่วนใหญ่เข้าใจว่า รัฐบาลทั้งสองฝ่ายได้มีการตกลงและแก้ไขปัญหาลแล้วจึงทำการรุกล้ำน่านน้ำมาเลเซียตลอดเวลาชาวประมงไทยถูกจับกุมและยึดเรือ และขายทอดตลาด และทำการปรับลูกเรือและเจ้าของเรือในอัตราที่สูงมาก ซึ่งเป็นสิ่งที่สร้างความไม่พอใจให้แก่ชาวประมงไทย และอาจจะนำไปสู่ความขัดแย้งมากขึ้น ถ้าหากรัฐบาลทั้งสองฝ่ายไม่พิจารณาแก้ไขอย่างรีบด่วน

3. ผลกระทบอื่นๆ ที่เกิดจากปัญหาพรมแดน ปัญหาที่เกี่ยวกับพรมแดนเส้นกันเขตแดนและหลักเขตแดนตามสนธิสัญญา ค.ศ. 1909 ซึ่งไทยและมาเลเซียได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้บางประการ และในปัญหาการรุกล้ำดินแดนอาณาเขตดังกล่าวข้างต้น ก็นับเป็นปัญหาสำคัญที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ยิ่งกว่านั้นปัญหาที่กล่าวถึงในข้อนี้เป็นปัญหาที่กระทบถึงความมั่นคงของชาติโดยตรง นั่นคือ ปัญหาจีนคอมมิวนิสต์แห่งมาลาया (จ.ค.ม.) ปัญหาผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ (ผ.ก.ค.) และปัญหาขบวนการแบ่งแยกดินแดนตอนใต้ของไทย

ปัญหาจีนคอมมิวนิสต์แห่งมาลาया มีผลกระทบต่อประเทศไทยและมาเลเซียในด้านความมั่นคงแห่งชาติ ทั้งนี้เพราะอุดมการณ์ของไทยและมาเลเซียเป็นประชาธิปไตย และเป็นปฏิปักษ์ต่อลัทธิคอมมิวนิสต์ นอกจากนี้มาเลเซียมีปัญหภายในเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย (คนจีนสัญชาติมาเลย์) และถือว่าสมาชิกส่วนใหญ่ของ จ.ค.ม. เป็นคนจีนใช้แนวพรมแดนและชายแดนประเทศไทยเป็นที่หลบซ่อนและ

แสวงหาผลประโยชน์ทางยุทธศาสตร์กำลังพลและเศรษฐกิจ จนทำให้ไทยเสียประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากและสร้างความระแวงให้กับรัฐบาลมาเลเซียว่า รัฐบาลไทยไม่ได้ทำการปราบปราม จ.ค.ม. ในดินแดนไทยอย่างจริงจัง นั้นหมายความว่าไทยไม่มีความจริงจังต่อมาเลเซีย และอาจหมายความว่ารวมถึงประเทศไทยกำลังบั่นทอนความมั่นคงของมาเลเซีย อย่างไรก็ตามข้อตกลงที่ได้กระทำระหว่างไทยและรัฐบาลมาเลเซีย ในปี พ.ศ. 2520 (ค.ศ. 1977) ทั้งสองฝ่ายจะมีการปฏิบัติการร่วมเพื่อปราบ "ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ และสมาชิกขององค์กรที่เกี่ยวข้องตามชายแดนไทยและมาเลเซีย" ซึ่งหมายถึงกลุ่ม จ.ค.ม. นั้นเอง

เหตุการณ์ความไม่สงบเกี่ยวกับขบวนการแบ่งแยกดินแดนในเขต 4 จังหวัดภาคใต้ของประเทศไทยอันได้แก่ สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม อาจจะเป็นสาเหตุให้เกิดความไม่เข้าใจระหว่างรัฐบาลของทั้งสองประเทศได้ในแง่ที่ว่า ไทยอาจจะเข้าใจว่าขบวนการแบ่งแยกดินแดนดังกล่าว ได้รับการสนับสนุนอย่างลับๆ จากรัฐบาลมาเลเซียเช่นเดียวกัน

สรุปแนวพรมแดนทางบก

แนวพรมแดนทางบกระหว่างประเทศไทยและเพื่อนบ้านทั้ง 3 ประเทศ มีความยาวคิดเป็นระยะทางประมาณ 3,021 ไมล์หรือ 4,830 กิโลเมตร ตามปกติแนวเส้นพรมแดนจะลัดเลาะตามสันปันน้ำของภูเขาใหญ่ ร่องน้ำลึกของแม่น้ำ และลำน้ำต่างๆ เป็นส่วนใหญ่ ลักษณะเป็นเส้นตรงตามพื้นที่ราบมีเพียงเล็กน้อยระหว่างไทยกับกัมพูชา

การทำสัญญาปักปันเขตแดนนั้นฝ่ายไทยเป็นฝ่ายเสียเปรียบ เพราะในเวลานั้นฝรั่งเศส และอังกฤษเป็นชาติมหาอำนาจล่าเมืองขึ้นไปทั่วโลก จึงเป็นภาวะจำยอมที่ประเทศไทยต้องแลกเอกราชของชาติให้ยืมยongคงไว้ แต่ยอมเสียดินแดนและสิทธิเล็กๆ น้อยๆ ให้ไป ในอนาคตถ้ารัฐบาลหาทางเจรจาแก้ไขสนธิสัญญา อนุสัญญาที่พื้นหลักนิยมเสียได้ ก็จะเป็นการกู้เกียรติภูมิของชาติอย่างหนึ่ง แต่ฝ่ายเขาซึ่งเป็นฝ่ายได้เปรียบอยู่แล้วจะยอมหันหน้ามาเจรจา เพื่อหยิบบินดินแดนให้ผู้อื่นในครอบครองเป็นครั้งที่สองอีกหรือ นี่คือนโยบายที่ควรช่วยกันคิดและช่วยกันหาทางให้เพื่อนบ้านของเราเห็นพ้องที่จะขจัดปัญหาข้อขัดแย้งเกี่ยวกับพรมแดนให้หมดไป เพื่อเป็นไปตามหลักนิยมและยุติธรรมเช่นเดียวกับสหพันธ์มาเลเซียได้ปฏิบัติต่อประเทศไทยในปัจจุบัน

การวิเคราะห์ลักษณะของพรมแดนทางทะเลของประเทศไทย

แนวพรมแดนทางทะเลของประเทศไทย มีความยาวชายฝั่งทะเลประมาณ 2,400 กิโลเมตร คือ บริเวณอ่าวไทยทางด้านตะวันออกและทะเลอันดามันทางด้านตะวันตก ตามที่ได้กล่าวมา

แล้วเรื่องพรมแดนทางทะเล และนั่นสำหรับประเทศไทยนั้นน่านน้ำของรัฐจึงมีระยะทาง 12 ไมล์ทะเลหรือ 22 กิโลเมตรเศษ โดยวัดจากเส้นฐานที่ใช้สำหรับวัดความกว้างของทะเลอาณาเขต คือใช้น่านน้ำต่ำสุด ถ้าเลยจากนี้ถือว่าเป็นเขตทะเลหลวง (High Sea) ซึ่งตามกฎหมายระหว่างประเทศถือว่า ทะเลหลวงจะต้องเปิดให้แก่ชาติทั้งปวง ไม่มีรัฐใดอ้างสิทธิที่จะทำให้ส่วนหนึ่งส่วนใดของทะเลหลวงตกอยู่ในอธิปไตยของตนได้ รัฐทุกรัฐไม่ว่าจะเป็นรัฐชายฝั่ง หรือมิใช่รัฐชายฝั่งก็ตามย่อมมีเสรีภาพแห่งทะเลหลวง ซึ่งได้แก่

1. เสรีภาพในการเดินเรือ
2. เสรีภาพในการประมง
3. เสรีภาพที่จะวางสายและท่อใต้ทะเล
4. เสรีภาพที่จะบินเหนือทะเลหลวง

ผลประโยชน์ที่รัฐชายฝั่งแต่ละรัฐจะต้องระวังรักษามลประโยชน์ที่จะใช้ทะเลเป็นเส้นคมนาคมขนส่งในราคาถูกลงเป็นเร็วทัน มิให้ศัตรูเข้ามาย้ายประเทศได้โดยง่าย ยิ่งในปัจจุบันนี้พลโลกได้ทวีขึ้นอย่างรวดเร็ว มนุษย์จำเป็นต้องเร่งหาทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มเติมมากขึ้นเพื่อให้เกิดความสมดุลทรัพยากรธรรมชาตินอกจากจะหาได้ทางบกแล้วยังสามารถหาได้จากท้องทะเลอีกด้วย ฉะนั้น ความพยายามในอันที่จะได้มาซึ่งความเป็นเจ้าของ หรือครอบครองทะเลหลวงหรือส่วนของทะเลหลวงจึงเกิดขึ้นเพราะนอกจากจะได้แหล่งทรัพยากรประเภทอาหารคือ กุ้ง หอย ปู ปลา ไข่บรรเทาความหิวโหยของมนุษย์แล้วยังได้ทรัพยากรประเภทแร่ธาตุอีกด้วย ดังเช่น การขุดแร่ดีบุกจากก้นทะเลในประเทศไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย การขุดเพชรจากใต้ทะเลนอกฝั่งทวีปแอฟริกาใต้ การขุดแร่เหล็กในทะเลของญี่ปุ่น การขุดถ่านหินจากใต้ทะเลนอกฝั่งประเทศอังกฤษและแคนาดา การขุดน้ำมันดินและแก๊สธรรมชาติจากใต้ทะเลนอกฝั่งอ่าวเปอร์เซีย อ่าวเม็กซิโก อ่าวสเปน จากใต้ทะเลนอกฝั่งแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา นอกฝั่งประเทศเวเนซุเอลา เม็กซิโก ญี่ปุ่น และเปรู นอกจากทรัพยากรดังกล่าวแล้ว มนุษย์เรายังใช้เกลือบริโภคโดยแยกแยะสารประกอบของมันออกมาจากน้ำทะเล นอกจากนี้การค้นคว้าสำรวจยังปรากฏอีกว่าภายใต้เปลือกมหาสมุทรต่างๆ ในระดับที่ลึกมากๆ นั้น ยังมีแมงกานีส ทองแดง โคบอลต์และนิกเกิล มากเพียงพอที่จะสนองความต้องการในการใช้ทรัพยากรของมนุษย์ได้อีกเป็นระยะเวลาหลายปี

การประกาศสิทธิระยะอาณาเขตทางทะเลของแต่ละประเทศนั้น บางประเทศก็อ้างลักษณะทางภูมิศาสตร์ของประเทศตนซึ่งแตกต่างจากประเทศอื่น บางประเทศก็อ้างสิทธิทางประวัติศาสตร์ บางประเทศก็เพื่อคุ้มครองประเทศให้พ้นจากการจากรุกรานของประเทศอื่น ทั้งนี้เพราะจากข้อเท็จจริงเคยปรากฏว่า เรือประมงของบางชาตินอกจากจะจับปลาแล้วในขณะเดียวกันก็กระทำการจากรุกราน

ด้วย เช่น ในสงครามมหาเอเชียบูรพา ก่อนที่ญี่ปุ่นจะยกพลขึ้นบกในประเทศไทยและมลายู ญี่ปุ่นได้ใช้เรือประมงทำการจารกรรมหยั่งน้ำตามชายหาดและทะเลตื้นที่จะยกพลขึ้นบกด้วย บางประเทศชอบเข้าไปจับปลาในอาณาเขตของประเทศอื่นแล้ว ก็ได้จับเอาไปเฉยๆ แต่ส่งกลับไปขายประเทศเจ้าของน่านน้ำอีกด้วย

ปัญหาต่อไปก็คือ หากมีประเทศหนึ่งประเทศใดประกาศเขตน่านน้ำของรัฐ หรืออาณาเขตทะเลของตนเกินกว่า 12 ไมล์ ซึ่งควรจะถือว่าเป็นระยะที่กำหนดโดยกฎหมายระหว่างประเทศแล้ว ก็น่าจะถือว่าเป็นการกำหนดฝ่ายเดียว ประเทศอื่น ๆ อาจไม่ต้องยอมรับ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ เมื่อประเทศใดประกาศเขตน่านน้ำของตนแล้ว ก็จะถือว่าตนมีอธิปไตยเหนือน่านน้ำเต็มที่ หากมีประเทศใดอื่นล่วงล้ำเข้ามาต้องจับกุม หรือยิงเรือ หรือยึดเรือทันที เช่นกรณีเวียดนามใต้ประกาศน่านน้ำของรัฐซึ่งกำหนดไว้แต่เดิม 12 ไมล์ เป็น 62 ไมล์ ก็เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะเวียดนามใต้ถือว่าตนมีอธิปไตยเต็มที่ในเขตน่านน้ำที่ตนประกาศไว้ในสายตาของคนไทยโดยทั่วไป จึงมีความรู้สึกว่เมื่อเวียดนามใต้ประกาศกำหนดเอาเองฝ่ายเดียว เหตุใดประเทศไทยต้องยอมรับ และประเทศไทยไม่มีการตอบโต้ด้วยมาตรการอื่นใด นอกจากการเจรจา

อันที่จริง เรื่องการกำหนดน่านน้ำของรัฐ (Territorial Sea) นั้น ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยน่านน้ำของรัฐและเขตต่อเนื่อง (Contiguous Zone) รัฐภาคีจะต้องแสดงเส้นฐานตรง (วิธีลากเส้นฐานเพื่อกำหนดความกว้างขวางของน่านน้ำของรัฐ ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยน่านน้ำของรัฐและเขตต่อเนื่อง ซึ่งกระทำ ณ กรุงเจนีวา เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2501) ไว้ให้ชัดแจ้งบนแผนที่และต้องโฆษณาให้ทราบตามสมควร นอกจากนี้ยังได้กำหนดอีกว่า "ในกรณีที่ฝั่งทะเลของรัฐสองรัฐอยู่ตรงข้ามหรือประชิดกัน ถ้าไม่มีความตกลงระหว่างกันเป็นอย่างอื่น รัฐใดรัฐหนึ่งของทั้งสองรัฐไม่มีสิทธิที่จะขยายทะเลอาณาเขตตนเลย เส้นมัธยะ ซึ่งจุดทุกจุดบนเส้นนั้นมีระยะห่างเท่ากันจากจุดที่ใกล้ที่สุดบนเส้นฐาน ซึ่งใช้วัดความกว้างของน่านน้ำของรัฐทั้งสอง อย่างไรก็ดี มิให้ใช้บทแห่งวรรคนี้ ในกรณีที่เป็นการจำเป็นโดยเหตุแห่งสิทธิทางประวัติศาสตร์ หรือพฤติการณ์พิเศษอย่างอื่นในอันที่จะกำหนดเขตน่านน้ำของรัฐทั้งสองในทางที่แตกต่างไปจากบทนี้

การวิเคราะห์กรณีเวียดนามใต้นี้ ถ้าหากว่าเวียดนามใต้ไม่ได้เป็นภาคีแห่งอนุสัญญานี้ การขยายทะเลอาณาเขตของเวียดนามใต้อาจไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขโดยสิ้นเชิง แต่ถ้าเวียดนามใต้เป็นภาคีแห่งอนุสัญญานี้ ก็ย่อมหมายความว่า การขยายน่านน้ำของรัฐเวียดนามใต้นั้น โดยมีการโฆษณาให้ทราบตามสมควรแล้ว และการขยายน่านน้ำของรัฐเวียดนามใต้กระทำโดยอาศัยเหตุแห่งสิทธิทางประวัติศาสตร์ หรือพฤติการณ์พิเศษอย่างอื่นมาเป็นเครื่องกำหนดตามความจำเป็นของเวียดนามใต้นั้นเอง ในฐานะที่กระทรวงการต่างประเทศไทยเสมือนเป็นบุคคลที่สาม ที่ได้รับฟังกรณีพิพาทระหว่าง

เรือประมงไทยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเวียดนามใต้ รัฐบาลกัมพูชา รัฐบาลพม่าและรัฐบาลมาเลเซีย ในข้อกล่าวหาว่า เรือประมงไทยเข้าไปจับปลาในเขตน่านน้ำของรัฐของประเทศเวียดนามใต้ หรือ กัมพูชาหรือเมียนมาร์ หรือมาเลเซียก็ตาม ข้อเท็จจริงจะเป็นประการใดยังไม่มีการยืนยันแน่ชัด แต่ รัฐบาลของแต่ละฝ่ายจะต้องตั้งคำถามตนเองว่าใครเป็นฝ่ายผิด ใครเป็นฝ่ายถูก ดังนั้น การเจรจา จึงเป็นวิธีที่ดีที่สุดไม่ว่าจะได้มาซึ่งข้อพิสูจน์ที่ถูกต้อง

ดังนั้น การที่กระทรวงต่างประเทศไทยต้องเจรจากับรัฐบาลสาธารณรัฐเวียดนาม (ปัจจุบัน เวียดนามใต้ได้รวมเป็นประเทศเดียวกัน) รัฐบาลกัมพูชา รัฐบาลเมียนมาร์ และรัฐบาลมาเลเซีย เกี่ยวกับการล่งน่านน้ำของรัฐ ก็เพราะอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการประมงและการอนุรักษ์ ทรัพยากรที่มีชีวิตในทะเลหลวงได้บัญญัติว่า "ถ้าคนของรัฐสองรัฐหรือมากกว่านั้น ประกอบการจับ ปลาหรือทรัพยากรทางทะเลที่มีชีวิตอย่างอื่นชนิดเดียวกันในบริเวณหนึ่ง หรือหลายบริเวณของทะเล หลวง เมื่อรัฐหนึ่งรัฐใดร้องขอรัฐเหล่านี้จะทำการเจรจา เพื่อที่จะทำความตกลงกำหนดมาตรฐาน การที่จำเป็นสำหรับคนชาติตน เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีชีวิตซึ่งตกกระทบกระเทือน"

ดังนั้น การพิสูจน์หาข้อเท็จจริงและการกำหนดมาตรการที่จำเป็น เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากร มีชีวิตในทะเลของแต่ละฝ่าย จึงเป็นการปฏิบัติตามอนุสัญญาระหว่างประเทศดังกล่าว ทั้งจะเป็น การป้องกันมิให้เกิดเหตุรุนแรงอันไม่พึงประสงค์ขึ้นด้วย ทางแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องนี้ก็คือ ควรมีกฎ หมาย (International Law of the Sea) ที่มีประสิทธิภาพ มิใช่ปล่อยให้เป็นแบบมือใครยาว คว้าได้สาวเอา หรือหาข้อตกลงที่แน่นอนไม่ได้ในการใช้ทะเลหลวงเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ การมีกฎหมายที่มีประสิทธิภาพก็อาจจะช่วยขจัดปัญหาที่บางประเทศใช้ทะเลเป็นที่ทิ้งขยะมูลฝอย ทิ้ง เชื้อโรคร้ายต่างๆ รวมทั้งกากวัตถุที่มีกัมมันตภาพรังสีติดอยู่อีกด้วย

เขตเศรษฐกิจจำเพาะ

วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2524 มีพระบรมราชโองการให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

เพื่อความมุ่งประสงค์ในการใช้สิทธิอธิปไตยของราชอาณาจักรไทยในการแสวงประโยชน์และ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตในทะเล

จึงเห็นสมควรประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของราชอาณาจักรไทยดังต่อไปนี้

1. เขตเศรษฐกิจจำเพาะของราชอาณาจักรไทย ได้แก่บริเวณที่อยู่ถัดออกไป จากทะเลอาณา เขตของราชอาณาจักรไทย มีความกว้าง 200 ไมล์ทะเล วัดจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของ อาณาเขต

2. ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะนี้ ราชอาณาจักรไทยมี

(ก) สิทธิอธิปไตยในอันที่จะสำรวจและแสวงประโยชน์ อนุรักษ์และจัดการเกี่ยวกับ

ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมชาติทั้งหลายทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต บนพื้นดินท้องทะเลและใต้พื้นดิน ท้องทะเล และใน
ห้วงน้ำเหนือขึ้นไป สิทธิอธิปไตยในส่วนที่เกี่ยวกับกิจกรรมอื่นๆ เพื่อการสำรวจและแสวงประโยชน์ทาง
เศรษฐกิจในเขตดังกล่าว อาทิ การผลิตพลังงานจากน้ำ ทรายและน้ำ และทรายและโคลน

(ข) เขตอำนาจเกี่ยวกับ

- (1) การสร้างและการใช้เกาะเทียม สิ่งติดตั้งและโครงสร้างต่างๆ
- (2) การสำรวจเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ทางทะเล
- (3) การรักษาสภาพแวดล้อมทางทะเล

(ค) สิทธิอื่นใดซึ่งมีตามกฎหมายระหว่างประเทศ

3. ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะนี้ เสรีภาพในการเดินเรือและการบินผ่าน และในการวางสาย
เคเบิลและท่อใต้น้ำ ให้เป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศ

4. ในกรณีที่เขตเศรษฐกิจจำเพาะของราชอาณาจักรไทยอยู่ประชิดหรือตรงข้ามกับเขต
เศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่งอื่น รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยพร้อมที่จะเจรจากับรัฐชายฝั่งที่เกี่ยวข้อง
ข้อเพื่อกำหนดเขตเศรษฐกิจจำเพาะระหว่างกันต่อไป

เขตเศรษฐกิจจำเพาะในอ่าวไทย

ไทย กัมพูชา เวียดนาม และมาเลเซีย มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของเขตเศรษฐกิจจำเพาะในอ่าวไทย
ตั้งนั้นเส้นกำหนดเขตแดนดังกล่าวที่จะสมบูรณ์ได้ ต้องกำหนดโดยผลการเจรจาตกลงและประกาศร่วมกัน
ของแต่ละรัฐที่เกี่ยวข้อง แต่โดยปัญหาทางการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จึงยังไม่มี
การเจรจาตกลงระหว่างไทย กัมพูชา และเวียดนาม สำหรับไทยกับมาเลเซียด้านฝั่งตะวันตกของอ่าว
ไทยได้มีความตกลงใช้มาตรการชั่วคราวเข้ามาแก้ไขปัญหา โดยการแสวงหาประโยชน์ร่วมกัน 50 ปี
ในพื้นที่ที่เป็นปัญหา ดังนั้นจึงขอแยกกล่าวต่างหากจากปัญหากัมพูชา และเวียดนาม

1. ปัญหาเศรษฐกิจจำเพาะไทย กัมพูชาและเวียดนาม

ทั้งไทย กัมพูชาและเวียดนาม นอกจากจะมีได้มีการเจรจากำหนดเขตเศรษฐกิจจำเพาะ
ระหว่างกันในอ่าวไทย ทั้ง 3 ประเทศต่างก็มีการประกาศฝ่ายเดียว ในการกำหนดเขตดังกล่าว
โดยการอ้างเหมือนกัน คือ ถือว่าเขตเศรษฐกิจจำเพาะของแต่ละประเทศ กว้าง 200 ไมล์ทะเล
จากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต

2. วิเคราะห์ประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทย กัมพูชาและเวียดนาม

โดยที่ประกาศของแต่ละประเทศไม่ได้มีคำนิยามแน่นอนของขอบเขต ความกว้าง 200 ไมล์
ทะเลนั้นกว้างกว่าความกว้างของอ่าวไทยอยู่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งวรรคสุดท้ายของแต่ละประกาศมี

ข้อความคล้ายกันว่า พร้อมที่จะเจรจาเพื่อกำหนดเขตเศรษฐกิจจำเพาะระหว่างกันกับรัฐที่อยู่ประชิดหรือตรงกันข้ามแสดงให้เห็นชัดถึงเจตนาว่า รัฐทั้ง 3 ทราบดีและยอมรับว่าความกว้างของเขตเศรษฐกิจจำเพาะของตนมีได้กว้าง 200 ไมล์ ตามที่ประกาศนัตจะเป็นเท่าใดอย่างใดในนั้นสำหรับกัมพูชาและเวียดนามปัจจุบันไม่เคยเสนอทำที่ให้ทราบเลข ประเทศไทยเคยสอบถามอย่างไม่เป็นทางการในเรื่องนี้ทั้งกับกัมพูชา (เข็วสีมพันธ์) และเวียดนาม (เหงือบ โภชัต) ต่างก็ตอบว่ายังไม่ได้ศึกษาปัญหา ซึ่งกัมพูชาปัจจุบัน (เฮงสีมริน) ซึ่งเขาไม่ถูกเลขเพราะไม่เคยมีการเจรจากันเลข

แผนที่ต่างๆ ที่แสดงอาณาเขตทางทะเลของกัมพูชาและเวียดนามเท่าที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันแม้กระทั่งในเอกสารข่าวสารปีโตรเดือนระหว่างประเทศฉบับหลังสุด (1981) เขตสีมปทานปีโตรเดือนของกัมพูชา และเวียดนามที่แสดงไว้ก็เป็นเขตที่ประกาศไว้ตั้งแต่สมัยจอมพลลอนนอลและประธานาธิบดีเหงีซวันเท็ว ซึ่งรัฐบาลปัจจุบันของทั้งสองประเทศอาจจะยอมรับตามนั้น หรือปฏิเสธการรับรู้ก็ได้ เพราะประเทศใหม่โดยรัฐบาลใหม่ (ผนวก ข และ ค) ไม่ได้กล่าวไว้เลย

3. ข้อเสนอแนะขอเขตการปฏิบัติการในการรักษาสีขีปโตรของไทย ในบริเวณที่เก็วข้องกับกัมพูชาและเวียดนาม

จากข้อ 2 โดยไม่มีข้อมูลใดๆ ยืนยันได้ว่ากัมพูชาและเวียดนามยึดถือขอเขตทางด้านประชิดและด้านตรงข้ามเช่นไรในอ่าวไทย โดยที่ประเทศไทยได้ประกาศพระบรมราชโองการกำหนดเขตไหล่ทวีปของประเทศไทยด้านอ่าวไทยเมื่อ 18 พฤษภาคม 2516 เส้นไหล่ทวีปนี้เริ่มตั้งแต่หลักเขตแดนสุดท้าย ไทย-กัมพูชา (ที่ 73) บริเวณบ้านหาดเล็กเฉียงลงมาทางตะวันตกเฉียงใต้ เส้นนี้เป็นเขตในทะเลด้านประชิดกับกัมพูชา สร้างโดยหลักเส้นมีชชะที่ถือเอาเกาะกูดของไทยกับเกาะกงของกัมพูชาเป็นฐาน เส้นเขตแดนนี้ลงมาบรรจบกับเส้นมีชชะกลางอ่าวไทย แล้วทอดลงมาทางใต้จนบรรจบจุดร่วมมีชชะ ไทย-เวียดนาม มาเลเซีย

แม้เส้นเขตไหล่ทวีปของประเทศไทยนี้จะเป็นการประกาศฝ่ายเดียว แต่ก็ประกาศมากกว่าสิบปีแล้วไม่เคยได้รับการโต้แย้งหรือทักท้วงคัดค้านจากรัฐชายฝั่งที่เก็วข้องแต่อย่างใด และเส้นที่สร้างขึ้นมานี้ก็มีพื้นฐานตามหลักกฎหมายทะเลระหว่างประเทศตามสมควร

ดังนั้น หากไม่มีเหตุผลที่จำเป็นอย่างอื่นทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การเมืองและการทหาร มีความเห็นว่าประเทศไทยควรจะถือขอเขตตามประกาศเขตไหล่ทวีปของประเทศไทยเป็นขอเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศไทยในทางปฏิบัติ ไปจนกว่าจะมีการเจรจากกลงอย่างหนึ่งอย่างใดกับกัมพูชาและเวียดนามต่อไปในอนาคต

4. สถานะและปัญหาเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทย มาเลเซียในอ่าวไทย

จากจุดร่วมไทย-เวียดนาม-มาเลเซีย กลางอ่าวไทยไปทางฝั่งตะวันตก มีการอ้างสิทธิเหลื่อมทับกันระหว่างไทยกับมาเลเซีย บนพื้นที่ประมาณ 2107 ตารางไมล์ทะเล ในเขตเศรษฐกิจ

จำเพาะ รัฐบาลไทยและมาเลเซียตกลงแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยมาตรการชั่วคราว โดยการจัดตั้ง องค์การแสวงประโยชน์ร่วมกันในพื้นที่นั้นเป็นระยะเวลา 50 ปี ความตกลงดังกล่าวแลกเปลี่ยนสัตยาบัน สสารเมื่อ 24 ตุลาคม 2520 ดังนั้น การปฏิบัติการต่างๆ ในพื้นที่ดังกล่าวย่อมต้องเป็นไปตามความตกลง ในรายละเอียดขององค์การร่วมฯ

อย่างไรก็ตามเท่าที่ตกลงไปแล้วความสนธิสัญญาในเรื่องนี้ เขตอำนาจศาล (Jurisdiction) ของแต่ละประเทศจะเข้าไปถึงแนวกึ่งกลางพื้นที่แสวงประโยชน์ร่วม

สำหรับแนวจากจุด A มาจนถึงขอบนอกของทะเลอาณาเขตเป็นความตกลงแบ่งเขตไหล่ทวีปไทย-มาเลเซีย ซึ่งลงนามเมื่อ 24 ตุลาคม 2520 ซึ่งปัจจุบันได้แลกเปลี่ยนสัตยาบันสารเรียบร้อยแล้ว

เขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศไทยในทะเลอันดามัน

ในทะเลอันดามัน แม้การกำหนดเขตแดนในทะเลระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจะยังไม่เรียบร้อยสมบูรณ์ แต่ส่วนใหญ่ก็มีการเจรจาตกลงในระดับผู้แทนรัฐบาลไปแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน เขตเศรษฐกิจจำเพาะมีหลายช่วงที่มีการแลกเปลี่ยนสัตยาบันสารไปแล้ว ส่วนที่ยังค้างการแลกเปลี่ยน สัตยาบันมีเพียง 20 ไมล์ทะเล จากตอนเหนือสุดของเขตแดนไทย-อินเดีย ไปเข้าบรรจบจุดร่วมไทย- อินเดีย-เมียนมาร์ เท่านั้นเอง ซึ่งได้มีการเจรจาแนวดังกล่าวแล้ว และคาดว่าแนวดังกล่าวไม่น่าจะมี ปัญหาจะขกกล่าวถึงแต่ละด้านดังนี้

(ดูภาพ 14.7 เขตเศรษฐกิจจำเพาะในทะเลอันดามัน)

1. เขตเศรษฐกิจจำเพาะไทย-เมียนมาร์

ทางด้านเหนือของทะเลอันดามันเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยประชิดอยู่กับพม่า เส้นเขตแดนเฉพาะในเขตเศรษฐกิจจำเพาะนี้ เริ่มต้นจากขอบนอกของทะเลอาณาเขตของสองประเทศทอดไป ทางทิศตะวันตกทั้งสิ้นมีความยาวประมาณ 138 ไมล์ทะเล สำหรับจุด 4 นั้นเป็นจุดสุดท้ายและเป็นจุดร่วม ไทย-เมียนมาร์-อินเดีย

1.1 สถานะตามกฎหมายระหว่างประเทศ

เส้นเขตเศรษฐกิจจำเพาะระหว่างไทย-เมียนมาร์¹นี้ลงนามในระดับรัฐบาลเมื่อ 25 กรกฎาคม 2523 และขณะนั้นแลกเปลี่ยนสัตยาบันสารเรียบร้อยแล้ว

1.2 ปัญหาต่อเนื่องบางประการระหว่างไทย-เมียนมาร์ ที่ควรทราบ

จากจุดเริ่มต้นของเส้นเขตแดนในทะเล ไทย-เมียนมาร์ (จุดที่ 1) เข้าไปทางฝั่งถึงปากแม่น้ำ

น้ำปากจีน ซึ่งเป็นทะเลอาณาเขตของทั้งสองประเทศซึ่งมีปัญหาที่ยังไม่ได้ตกลงเกี่ยวกับเส้นเขตแดนในทะเลอาณาเขต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ้างสิทธิเหนือทับกันบนเกาะหลาม เกาะคั่น และเกาะซันก ปัญหาที่ถือว่าอันตรายอย่างมากในทางการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ควรพึงระวัง ข้อมูลเท่าที่ทราบจากการทบทวนอย่างไม่มีเป็นทางการ กต.เมียนมาร์ (เมื่อ พ.ศ. 2519) เมียนมาร์อ้างว่าถือนวเขตแดนในทะเลส่วนตัวตามที่เขียนไว้ในแผนที่อังกฤษหมายเลข 3052 (ตามแนวที่วางไว้เกาะหลาม เกาะคั่น และเกาะซันกเป็นของเมียนมาร์) ปัญหานี้เป็นเรื่องที่ไทยและพม่าจะต้องเจรจากันต่อไป

2. เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ไทย-อินเดี

เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ไทย-อินเดี เริ่มต้นจากจุดร่วมไทย-อินเดี-อินโดนีเซีย ขึ้นมาทางทิศเหนือเป็นระยะทางทั้งสิ้นประมาณ 150 ไมล์ทะเล ความตกลงดังกล่าวมาถึงจุดร่วม ไทย-อินเดี-เมียนมาร์ ความตกลงดังกล่าวนี้ได้แลกเปลี่ยนสัตยาบันสาร เมื่อ 15 ธันวาคม 2521 จึงเป็นความตกลงระหว่างประเทศที่สมบูรณ์ทุกประการ นอกจากช่วงสุดท้าย

ในทางปฏิบัติการต่อเส้นตรงจากจุดสุดท้ายของความตกลง ไทย-อินเดี ไปยังจุดสุดท้าย ไทย-เมียนมาร์ และได้เจรจาขึ้นต้นไปเรียบร้อยแล้ว

3. เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ไทย-อินโดนีเซีย

เขตเศรษฐกิจจำเพาะระหว่างไทย-อินโดนีเซีย ปัจจุบันยังไม่มี ต้องใช้โดยอนุโลมจากสนธิสัญญากำหนดเขตกันทะเลระหว่าง ไทย-อินโดนีเซีย ซึ่งทำความตกลงระหว่างปี 2513-2516 แลกเปลี่ยนสัตยาบันสาร เมื่อ 15 ธันวาคม 2521 สมัยที่ทำความตกลงเรื่องนี้โลกยังไม่รู้จักเขตเศรษฐกิจจำเพาะเสียด้วยซ้ำ

การใช้คำว่า เขตกันทะเล (Sea bed boundary) เพราะขณะนั้นทั้งสองประเทศไม่แน่ใจว่าหากใช้คำว่า "เขตไหล่ทวีป" อาจจะมีขัดกับนิยามของอนุสัญญาเจนีวา 2958 เพราะบริเวณที่ตกลงกันน้ำลึก 2000-3000 เมตร

3.1 สถานะทางกฎหมายระหว่างประเทศ

โดยมิได้ระบุได้ในสัญญาว่า เขตกันทะเลระหว่าง ไทย-อินโดนีเซีย จะเป็นเขตเศรษฐกิจจำเพาะได้โดยอัตโนมัติ เมื่อทั้งสองประเทศประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (ในความตกลงกับอินเดีและเมียนมาร์ระบุไว้) ดังนั้น สถานะทางกฎหมายระหว่างประเทศที่อนุโลมเอาเขตกันทะเลมาใช้ตามหลักและสิทธิอธิปไตย เกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจจำเพาะนี้ว่าทะเลหลามอยู่เป็นอันมากในด้านกฎหมาย เพราะโดยข้อเท็จจริงแล้วเขตไหล่ทวีปหรือกันทะเลอาจไม่ทับกับเขตเศรษฐกิจจำเพาะก็ได้ แต่โดย

ไม่มีทางอื่นใดที่ดีกว่านี้ที่จะเลือก จึงเห็นสมควรขอมิใช้โดยอนุโลมไปเพื่อพลาจ จนกว่าจะมีการเพิ่ม
เพิ่มความตกลงให้มีผลสมบูรณ์

4. เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ไทย-มาเลเซียในทะเลอันดามัน

ในทะเลอันดามัน ไทย-มาเลเซีย มีเขตเศรษฐกิจจำเพาะประชิดกันเป็นระยะทาง
ประมาณ 90 ไมล์ทะเล เริ่มจากขอบนอกทะเลอาณาเขต 2 ประเทศบริเวณตะวันตกของ เกาะตะรุ
เตา-ลังกาวิ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้จนบรรจบจุดร่วม ไทย-มาเลเซีย-อินโดนีเซีย (ดูภาพ 14.7)

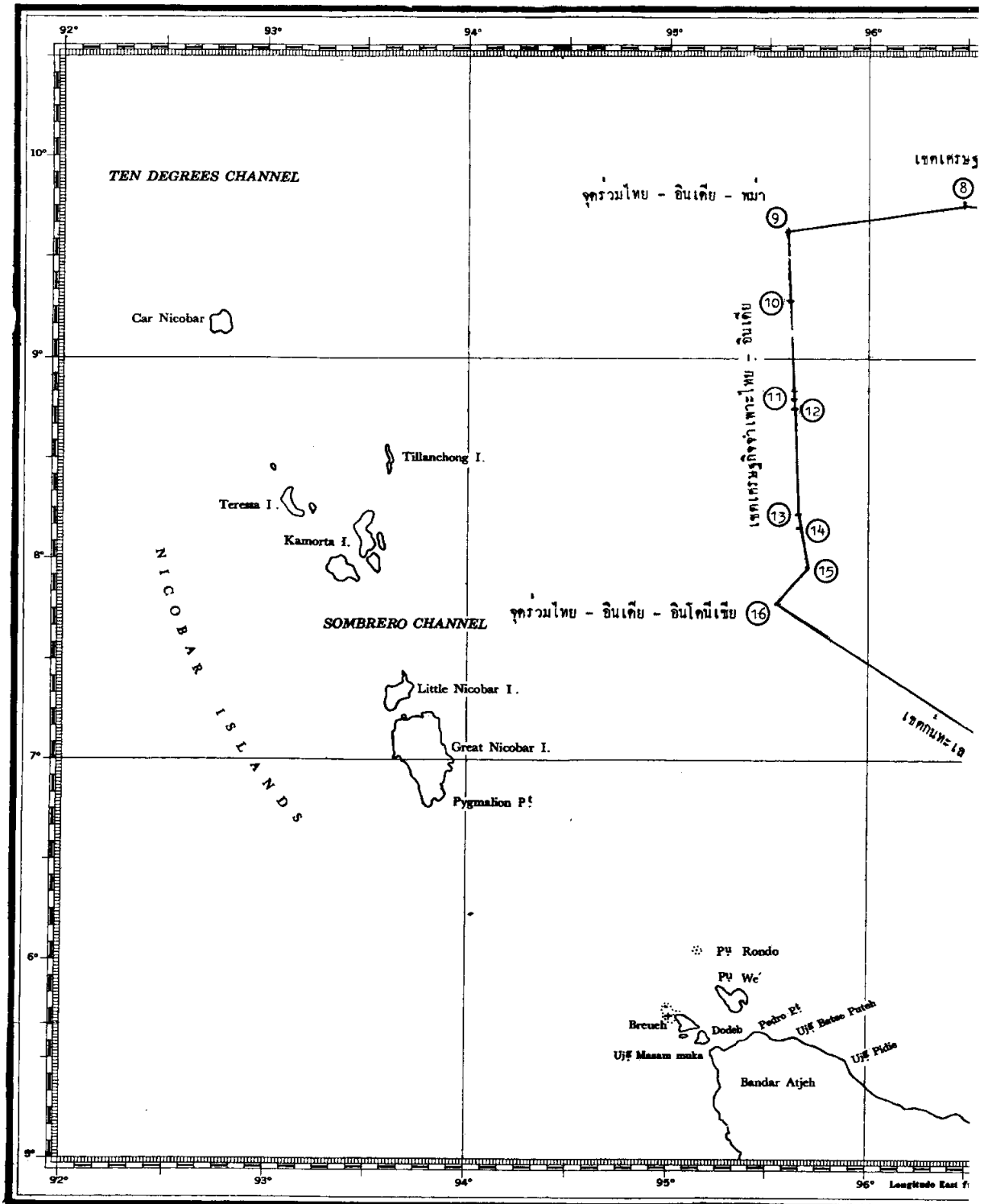
เช่นกันกับปัญหาของความตกลง ไทย-อินโดนีเซีย เขตดังกล่าวนี้ระบุว่าเป็นเขตไหล่ทวีป
ความตกลงนี้เจรจาระหว่างปี 2513-2515 และลงนามระดับรัฐบาลเมื่อ 24 ตุลาคม 2522

4.1 สถานะตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ

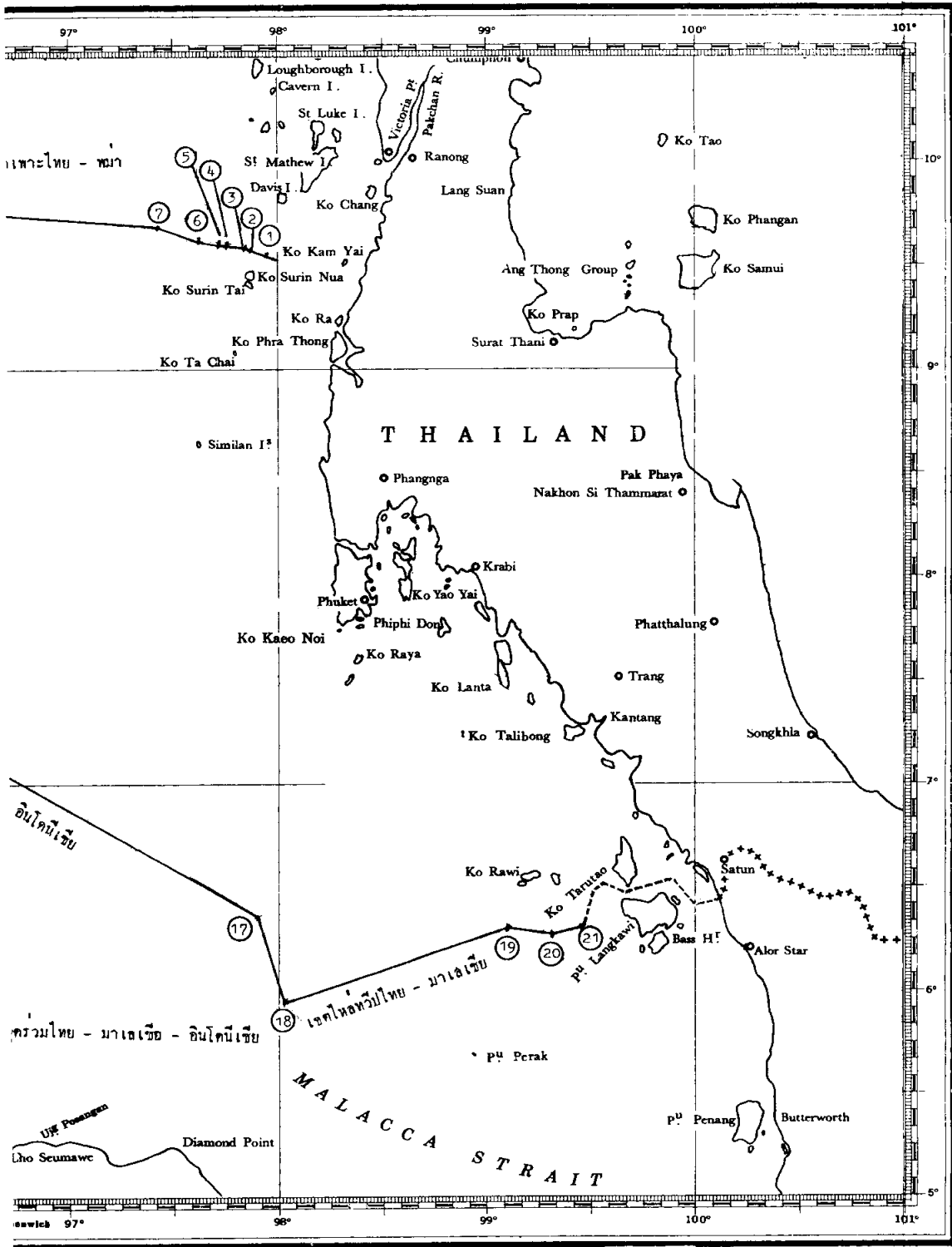
แม้ว่าความตกลงนี้ยังรอการใช้สัตยาบัน ซึ่งคาดว่าจะมีขึ้นในอนาคตอันใกล้แล้วจึงจะมีผล
เป็นสนธิสัญญาที่สมบูรณ์ แต่กระนั้นก็ตามเป็นสนธิสัญญากำหนดเขตไหล่ทวีป การปฏิบัติการก็ใช้เส้นเขต
แดนนี้เป็นเขตเศรษฐกิจจำเพาะ จะเป็นการใช้โดยอนุโลมเท่านั้น ตามที่ชี้แจงแล้วในเรื่องกับอินโดนีเซีย
สถานะทางกฎหมายจะเหมือนกันทุกประการ

พิกัดภูมิศาสตร์ของจุดโยงยึดแนวเขตไหล่ทวีปของประเทศไทยด้านอ่าวไทย

จุดหมายเลข	ละติจูด น.	ลองจิจูด อ.
1	11 39 00	102 55 00
2	09 48 30	101 46 30
3	09 43 00	101 48 30
4	09 42 00	101 49 00
5	09 28 30	101 53 30
6	09 13 00	101 58 30
7	09 11 00	101 59 00
8	08 52 00	102 13 00
9	08 47 00	102 16 30
10	08 42 00	102 26 30
11	08 33 00	102 38 00
12	08 29 00	102 43 00
13	07 49 30	103 05 30
14	07 25 00	103 24 48
15	06 50 00	102 21 12
16	06 27 48	102 09 36
17	06 27 30	102 10 00
18	06 14 30	102 05 36

รูปที่ 14.7 : อาณาเขตทะเลในทะเลอันดามัน

อาณาเขตทางทะเลในทะเลอันดามัน

จุดที่	ระหว่าง	ละติจูด น.	ลองจิจูด อ.	หมายเหตุ
1	ไทย - เมียนมาร์	9 32 15	97 56 20	
2	" "	9 34 29	97 52 10	
3	" "	9 34 54	97 51 12	
4	" "	9 35 39	97 45 29	
5	" "	9 36 02	97 43 29	
6	" "	9 37 24	97 37 36	
7	" "	9 40 35	97 26 36	
8	" "	9 45 30	96 29 35	
9	" "	9 38 00	95 35 25	(จุดร่วม)
10	ไทย - อินเดีย	9 17 18	95 36 31	
11	" "	8 48 04	95 37 40	
12	" "	8 45 11	95 37 42	
13	" "	8 13 47	95 39 11	
14	" "	8 09 54	95 39 16	
15	" "	7 57 30	95 41 48	
16	ไทย - อินเดีย - อินโดนีเซีย	7 47 00	95 31 48	จุดร่วม
17	" "	6 21 48	97 54 00	
18	ไทย - มาเลเซีย - อินโดนีเซีย	5 57 00	98 01 30	จุดร่วม
19	ไทย - มาเลเซีย	6 18 00	99 06 42	
20	" "	6 16 18	99 19 18	
21	" "	6 18 24	99 27 30	

รูปร่างของประเทศไทย (Shape)

ประเทศไทยมีขนาดยาวมากกว่ากว้าง มีความกว้างตอนบนและความยาว และแคบตอนล่าง (Elongate Shape) ส่วนยาวจากเหนือมาใต้ประมาณ 1,648 กิโลเมตร ส่วนกว้างจากตะวันออกไปตะวันตกประมาณ 780 กิโลเมตร โดยทั่วไปมักกล่าวกันว่า รูปร่างของประเทศไทยคล้ายกระสวยตั๊กน้ำ หรือรูปขวานโบราณโดยมี

ด้านตะวันออกเฉียงเหนือ	เป็นคมขวาน
ด้านเหนือ	เป็นสันขวาน
ด้านใต้บริเวณแหลมไทย	เป็นด้ามขวาน

บางคนก็มองออกมาในรูปต่างๆ กัน โดยเฉพาะชาวต่างประเทศเช่น นักภูมิศาสตร์อเมริกันผู้หนึ่งลงความเห็นว่ารูปร่างของประเทศไทยเหมือนช้อนตอกไม้ ส่วนนักภูมิศาสตร์การเมืองพิจารณาในแง่ความสำคัญทางการเมืองว่าเหมือนหัวของช้าง (เผือก)

ที่ราบสูงโคราช	ได้แก่หัวช้าง
ภาคเหนือ	คือ มงกุฎ ซึ่งแสดงด้วยพุ่มของไม้สักอันเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์
ภาคกลาง	บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแก้มช้าง เพราะอุดมสมบูรณ์ คือ พืชพันธุ์ธัญญาหาร
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	เป็นริมฝีปากช้าง
อ่าวไทย	เป็นปากของช้าง
ภาคใต้	เป็นวงช้างซึ่งยึดหยุ่นได้เหมือนยางพารา ถ้าใครมาบิดวงช้างช้างก็หายใจไม่ออก

บางครั้งก็เปรียบเทียบตอนบนของประเทศไทยเป็นหัวช้างหรือท้องช้าง คือดินแดนที่ราบภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกที่อุดมไปด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร เปรียบประจวบजूข้าวอู่ข้าวของไทย เพราะเป็นแหล่งเกษตรกรรมสำคัญ ถ้าใครทำร้ายส่วนหัวหรือท้องของช้าง ช้างก็ตาย ถ้าใครมาบุกรุกบริเวณดังกล่าวของประเทศไทย ประเทศไทยอยู่ไม่ได้

จากรูปร่างของประเทศไทย ทำให้เกิดบริเวณสำคัญทางยุทธศาสตร์ (Critical Points) ขึ้นหลายแห่งที่สามารถเห็นได้ชัด คือ

1. ส่วนที่แคบที่สุดของประเทศไทย บริเวณช่องสิงขร ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งกว้างเพียง 10.6 กิโลเมตร ในเวลาสงครามอาจถูกตัดได้ง่ายแม้แต่ในสมัยโบราณ พม่าก็ชอบยกกองทัพเข้ามาตีไทยทางด้านนี้หลายครั้ง

2. ส่วนที่แคบที่สุดของแหลมไทยคือ หอคอยคระ กว้าง 84 กิโลเมตร จากหอคอยคระมีถนนจากกระนองไปชุมพร และเข้า Victoria Point ของเมืองมาร์ไค
3. ที่ราบต่ำระหว่างจังหวัดพังงา และสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นทิวเขาภูเก็ตสิ้นสุดลงที่จังหวัดพังงา และทิวเขานครศรีธรรมราช เริ่มจากสุราษฎร์ธานี
4. บริเวณจังหวัดสุคูลไปจังหวัดสงขลา ซึ่งอาจถูกตัดได้ง่ายเช่นกัน เพราะมีถนนตัดถึงกันได้สะดวกและประชาชนใน 4 จังหวัดภาคใต้ คือ สุคูล สงขลา ปัตตานี และนราธิวาส จำนวนกว่าร้อยละ 90% นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งมีปัญหาอื่นๆ ดังเช่น การแยกตัวเป็นอิสระหรือรวมกับมาเลเซีย ซึ่งนับถือศาสนาเดียวกัน
5. บริเวณจังหวัดเลย เป็นบริเวณที่ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์อาจเข้ามา และตัดภาคเหนือออกจากส่วนใหญ่
6. บริเวณจังหวัดน่าน เป็นบริเวณที่มีแนวทิวเขาเพชรบูรณ์ยื่นลงมาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพวกผู้ก่อการร้ายใช้เป็นเส้นทางเดินตามแนวสันเขาเข้ามาก่อการร้ายในประเทศไทย โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ทิวเขานี้และทิวเขาสันกำแพง ทิวเขาพนมดงรักเป็นเสมือนกำแพงกั้นที่ราบสูงโคราชออกจากส่วนใหญ่ของประเทศ

การวิเคราะห์ลักษณะประเทศไทยในเชิงภูมิรัฐศาสตร์

ช่องเขา และทางผ่านพรมแดน (Passes) ในสมัยก่อนการติดต่อระหว่างประเทศไม่สะดวกเหมือนปัจจุบัน นักเดินทางต้องแสวงหาช่องทางที่สะดวกที่สุดในการเดินทาง ถ้าหากว่าภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงหรือมีภูเขาสูงๆ ขวางอยู่ ทางที่สะดวกที่สุดคือ ช่องเขาที่มีระดับต่ำสุดในบริเวณนั้นด้วยเหตุนี้เอง การคมนาคมของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านจึงมักจะผ่านตามช่องเขาต่างๆ บางทีก็เป็นทางเท้า บางทีก็เป็นแม่น้ำซึ่งเรือผ่านได้ บางทีก็เป็นทางเกวียน ช่องทางเหล่านี้นอกจากจะเป็นทางที่ใช้ในทางคมนาคมขนส่งและการค้าแล้ว บางแห่งก็ยังเป็นทางผ่านของกองทัพสามสงคราม ช่องเขาและช่องทางผ่านพรมแดนที่สำคัญของประเทศไทย มีดังนี้

1. ทางเบระบิต (เบระบิต) เป็นทางผ่านจากเบดงไปสู่นิง ปัจจุบันมีทางรถยนต์ผ่านช่องเขาไปได้ การเดินทางจากกรุงเทพฯ ถึงปิ่นนิงหรือสิงคโปร์เป็นไปโดยสะดวก ผู้โดยสารสิงคโปร์จะมาท่องเที่ยวโดยทางรถยนต์ถึงเข็งราชได้เลย
2. ช่องอิค้ำ เป็นทางผ่านจากสงขลาไปอะลอร์สคาร์ท (ไทรบุรี) ผ่านทิวเขาสันกาลาคีรี ปัจจุบันมีถนนผ่าน ทำให้การติดต่อระหว่างไทยกับมาเลเซียไปทางการค้าและการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

3. ช่องเขา (ภายในประเทศ) เป็นทางผ่านระหว่างทุ่งสงกับร่องพิบูลย์ ที่ช่องทางนี้มีอุโมงค์รถไฟผ่านคือ ช่องแก้ว และมีทางรถยนต์เลียบบช่องเขาเชื่อมจังหวัดนครศรีธรรมราชกับพังงา ขนานไปกับทางรถไฟ
4. ช่องฉวาง เป็นทางผ่านระหว่างนครศรีธรรมราชกับพังงา มีทางรถยนต์เชื่อมนครฯ กับ อ.ฉวาง
5. ทางบ้านเสียมญวน เป็นทางผ่านระหว่างชุมพรไปปากจั่น และกระบี่ ปัจจุบันมีทางรถยนต์ผ่านจากชุมพรถึงระนอง
6. ทางสำนักไพรสามขา เป็นทางเดินเท้าจากชุมพรไปตะนาวศรี ยังไม่ได้รับการปรับปรุง
7. ช่องสิงขร (ช่องสันพร้าว) เป็นช่องเขาจากประจวบคีรีขันธ์เป็นเทือกเขาตะนาวศรี ไปยังเมืองตะนาวศรี และมริด เป็นช่องเขาที่มีความสำคัญในประวัติศาสตร์มาก เพราะเป็นทางเดินของทัพเมียนมาร์และไทย รัฐบาลเคยดำริจะสร้างทางรถไฟจากประจวบฯ ไปเมียนมาร์ แต่ยังมีได้ดำเนินการแต่อย่างใด เมื่อครั้งสงครามโลกครั้งที่สอง ญี่ปุ่นจึงขออนุญาตจากรัฐบาลไทย สร้างถนนจากประจวบฯ ผ่านช่องสิงขรไปยังเมียนมาร์ แต่ปัจจุบันไม่มีการปรับปรุง
8. ช่องอัมยา เป็นทางผ่านจังหวัดจากกาญจนบุรี ถึงทวาย เป็นเพียงทางเดินเท้าที่ยังไม่ได้รับการปรับปรุง
9. ช่องพระเจดีย์สามองค์ (Three Pagodas Pass) เป็นช่องทางผ่านที่สำคัญมากในประวัติศาสตร์ระหว่างไทยกับเมียนมาร์ เพราะเป็นบริเวณโล่งเตียนกว้างขวาง เชื่อมต่อระหว่างกาญจนบุรีไปยังเมาะลำเลิง (หรือมละเหม็ง Moulmein) มีเขตแดนระหว่างไทยกับเมียนมาร์ ปัจจุบันจะมีเจดีย์ขนาดย่อมเรียงอยู่ 3 องค์ด้วยกัน รูปร่างของพระเจดีย์เป็นแบบเมียนมาร์มียอดเป็นทองและองค์พระเจดีย์มีสีขาว ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองญี่ปุ่นได้สร้างทางผ่านไปถึงเมาะลำเลิง เป็นทางที่ต้องเสียชีวิตและแรงงานในการก่อสร้างมาก มีฉายาว่าทางสายพม่า (Bumar Road) ขณะนี้มีทางรถถึงเหมืองแร่ปิ๊อ็อก
10. ช่องเขาพระวอ เป็นช่องเขาภายในประเทศ เชื่อมจากจังหวัดตากกับอำเภอแม่สอด ตัดผ่านเทือกเขาถนนธงชัย เป็นทางที่ผ่านไปตามภูเขาสูง มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ปัจจุบันมีทางหลวงสายตาก-แม่สอด ตัดผ่าน
11. ช่องทางแม่สอด เป็นเส้นทางต่อจากช่องเขาพระวอ เป็นทางที่เชื่อมอำเภอแม่สอดกับตำบลเมียวดี ซึ่งต่อไปถึงเมาะลำเลิง จากแม่สอดแล้วจะต้องข้ามแม่น้ำเมย ไปเมียวดีทางเส้นนี้ ญี่ปุ่นได้เคยใช้เป็นเส้นทางผ่านสงครามโลกครั้งที่สอง ปัจจุบันรัฐบาลได้ปรับปรุงเส้นทางนี้จนเป็นส่วนหนึ่งของ Asian Highway ซึ่งได้ประโยชน์มากทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ เพราะแม่

สอดเป็นเมืองชายแดนติดต่อกับเมียนมาร์ที่มีทรัพยากรมาก เช่น ไม้สักและไม้อื่นๆ ซึ่งเดิมใช้วิธีล่องซุงล่องน้ำเมยไปออกแม่น้ำสาละวิน

12. ทางแม่ฮอด หรือทางผ่านอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ไปเมาะลำเลียง จากอำเภอฮอดจะต้องผ่านไปอำเภอแม่สะเรียงและไปข้ามแม่น้ำสาละวิน (คง) มีช่อง Dewin ผ่านทางผาปูนไปเมาะลำเลียง ทางนี้เป็นทางเก่า ขณะนี้รัฐบาลได้สร้างทางจากอำเภอแม่ฮอดไปสู่แม่สะเรียงแล้วเป็นทางที่มีประโยชน์มาก ทำให้จังหวัดแม่ฮ่องสอนสู่โลกภายนอก ทางใต้ของอำเภอแม่สะเรียงมีแร่วุลแฟรม ซึ่งเดิมขนลำเลียงมาโดยม้าต่างและวัวต่าง ซึ่งได้ปริมาณน้อยและล่าช้ามาก ทางสายนี้ นับว่ามีประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจมาก

13. ทางขุนยวม เป็นทางผ่านจากอำเภอขุนยวม แม่ฮ่องสอนไปยังเมืองตองอู (Toungoo) ในสงครามโลกครั้งที่สอง ญี่ปุ่นใช้เส้นทางนี้โดยทำถนนผ่านเข้ามาทางขุนยวม แล้วต่อไปถึงแม่ฮ่องสอน จากแม่ฮ่องสอนถึงอำเภอปาย ซึ่งติดต่อกับแม่แตงและเสมิง จังหวัดเชียงใหม่ ปัจจุบันไม่ได้ใช้อีก

14. ทางแม่ฮ่องสอน (ทางน้ำเพียงดิน) เป็นทางผ่านจากเชียงใหม่ไปมณฑลเส (อยู่ใน Shan State) ทางนี้เดิมผ่านไปตามลุ่มแม่น้ำปายตรงช่องน้ำเพียงดิน ในปัจจุบันยังคงเป็นทางที่สะดวกสำหรับการติดต่อระหว่างเมียนมาร์กับไทยทางแม่ฮ่องสอน และเป็นทางผ่านของสินค้าพื้นเมืองด้วย

15. ช่องตะโก เป็นทางผ่านจากจังหวัดนครราชสีมาไปยังอำเภอบินทร์บุรีและอำเภอวัฒนานคร จังหวัดปราจีนบุรี ตัดผ่านเทือกเขาชันกำแพง เส้นทางนี้อาจใช้ติดต่อไปศรีโสภณได้

16. ช่องจอม เป็นช่องเขาระหว่างประเทศจากจังหวัดสุรินทร์ ไปตัดที่อำเภอปราสาทไปศรีโสภณตัดผ่านเทือกเขานมดงรัก ปัจจุบันมีทางรถยนต์แล่นติดต่อกันได้

17. ช่องเม็ก เป็นทางผ่านจากอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ไปยังจำปาศักดิ์ ประเทศลาวได้

การวิเคราะห์ทำเลที่ตั้งของประเทศไทย

1. ประเทศไทยตั้งอยู่ในทำเลที่สงบ ไม่มีภัยธรรมชาติร้ายแรงเป็นประจำ เช่น พายุไต้ฝุ่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว ที่ร้ายแรงเหมือนประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ ประชาชนจึงอยู่อย่างสงบสุข

2. ตั้งอยู่ในเขตภูมิอากาศดี ชุ่มชื้น ทำการเพาะปลูกพืชพันธุ์ได้หลายชนิดทั้งนี้เนื่องจากอยู่ในเขตลมมรสุม มีแสงแดดมากเหมาะแก่การประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม ประชาชนกว่า 70% จึงมีอาชีพทางการเกษตร

3. ไทยเป็นศูนย์กลางการคมนาคมของประเทศต่างๆ ในเอเชีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ก. (1) ทางบก เป็นชุมทางของทางหลวงสายเอเชีย (The Asian Highway) ซึ่งเป็นเส้นทางที่สำคัญทางเศรษฐกิจเชื่อมการติดต่อระหว่างประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย เริ่มตั้งแต่ตุรกี ซึ่งอยู่ทางตะวันตกสุดของทวีป ผ่านอิหร่าน อัฟกานิสถาน ปากีสถาน อินเดีย เมียนมาร์ ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ กัมพูชา และเวียดนาม มีสายสำคัญ 2 สาย คือ สาย A₁ และสาย A₂ สายที่ผ่านประเทศไทยมีทั้ง A₁ และ A₂ และมีสายรองอีก 3 สาย รวมเป็น 5 สาย

สาย A₁ จากเมียนมาร์ใกล้ชายแดนท่าลี่เหล็กผ่านเชียงใหม่ ลำปาง ตาก นครสวรรค์ สระบุรี หนองคาย นครนายก และผ่านพรมแดนเข้าไปในกัมพูชา มีความยาวประมาณ 1,126 กิโลเมตร

นอกจากนี้ยังมีทางสายรองอีก คือสาย A₁₂ จากสระบุรีผ่านนครราชสีมา อุตรธานี ขอนแก่น หนองคาย แล้วข้ามพรมแดนลาว 504 กิโลเมตร สาย A₁₄ จากตากไปอุบลราชธานี ถึงปากเซ ยาว 846 กิโลเมตร และสาย A₁₅ จากอุตรธานีผ่านสกลนครไปยังท่าแขก ยาว 252 กิโลเมตร

(2) ทางรถไฟ เป็นเส้นทางคมนาคมภายในประเทศ และสามารถเชื่อมต่อไปประเทศเพื่อนบ้านได้ เช่น เมียนมาร์ มาเลเซีย และกัมพูชา กรุงเทพฯ เป็นชุมทางรถไฟ เป็นของรัฐบาล ซึ่งมีทางรถไฟสำคัญ 4 สาย คือ

สายเหนือ จากกรุงเทพฯ ไปสกลนครถึงเชียงใหม่ มีระยะทาง 751 กิโลเมตร

สายตะวันออกเฉียงเหนือ จากกรุงเทพฯ ถึงชุมทางบ้านภาชี นั้นเป็นสายเดียวกับสายเหนือ และแยกไปสุดทางถึงจังหวัดอุบลราชธานี มีระยะทางรวมทั้งสิ้น 575 กิโลเมตร จากนครราชสีมา สายตะวันออกเฉียงเหนือนี้แยกไปยังขอนแก่น อุตรธานี และหนองคาย รวมระยะทางจากกรุงเทพฯ ถึงหนองคายยาว 624 กิโลเมตร

สายตะวันออกเฉียงใต้ ทางรถไฟสายนี้ต้นทางจากกรุงเทพฯ ตัดผ่านที่ราบกรุงเทพฯและละแวกบริเวณ ผ่านปราจีนบุรี ไปสุดทางที่ชายแดนไทย-กัมพูชาที่อำเภอรัษฎาประเทศ ซึ่งทางรถไฟสายนี้เดินติดต่อกับทางรถไฟของกัมพูชา จนถึงนครหลวงพนมเปญได้ ปัจจุบันได้สิ้นสุดที่อำเภอรัษฎาประเทศ มีระยะทางยาวประมาณ 250 กิโลเมตร

สายใต้ นับเป็นทางรถไฟสายที่ยาวที่สุดของไทย และติดต่อกับไกลถึงประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ เริ่มจากสถานีบางกอกน้อยฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาไปทางทิศตะวันตก แล้ววกลงไปตามคาบสมุทรมาลายูภาคใต้ไปสุดชายแดนประเทศไทย จดอาณาเขตรัฐกัณดินตันของมาเลเซียทางหนึ่ง และแยกทางใหญ่ไปฝั่งตะวันตกไปสู่สถานีปาตังเบฮาร์ ติดต่อกับแดนไทรบุรีของมาเลเซียอีกทางหนึ่ง ระยะทางสายใต้มีความยาวประมาณ 1,144 กิโลเมตร ทางสายใต้นี้เชื่อมติดต่อกับสายเหนือที่สถานีหัวลำโพง

ข. ทางอากาศ ท่าอากาศยานดอนเมืองเป็นศูนย์กลางการติดต่อทางอากาศที่ทันสมัยที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีสายการบินพาณิชย์ระหว่างประเทศและระหว่างทางมากกว่า 20 สาย

ค. ท่าเรือ แม้ว่าสิงคโปร์จะเป็นศูนย์กลางการเดินทางเรือในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ตาม แต่การที่ประเทศไทยมีฝั่งทะเลยาวมีทางออกทะเลได้สะดวกทั้งทางอ่าวไทย และทางทะเลอันดามัน มีท่าเรือใกล้ปากแม่น้ำเจ้าพระยา คือ ท่าเรือคลองเตย สำหรับจอดเรือเดินสมุทรขนาดเล็กและขนาดกลาง ถ้าเป็นเรือสินค้าขนาดใหญ่จะจอดได้ที่เกาะสีชัง ปัจจุบันรัฐบาลไทยได้รับโอนท่าเรือ น้ำลึกที่ลี้ตื๊บจากอเมริกา ท่าเรือนี้ก็จัดเป็นท่าเรือน้ำลึก สำหรับการพาณิชย์ด้วย

การที่ประเทศไทยตั้งอยู่ในทะเลที่เหมาะสมหลายแห่ง ทำให้นครหลวงเป็นศูนย์กลางหลายอย่างของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น การบิน การขนส่งทางบก การประชุมต่างๆ การสื่อสาร การแสดงสินค้า ฯลฯ ทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น การที่ได้ติดต่อกับต่างประเทศทำให้รับเอา วัฒนธรรมของประเทศต่างๆ เข้ามา วัฒนธรรมตะวันตก รวมทั้งด้านวิชาการทางเทคโนโลยี เป็น ส่วนที่ผลักดันให้ประชาชนหันต่อเหตุการณ์ รวมทั้งการได้รู้จักคุ้นเคยกับวัฒนธรรมของเพื่อนบ้านทำให้ คนไทยส่วนใหญ่มีขันติธรรม (Tolerant) ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นโดยไม่เดือดร้อน

ย่านใจกลาง

ย่านใจกลางของประเทศไทย ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของประเทศได้แก่ ดินแดนตอนกลางของ ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตั้งแต่จังหวัดชัยนาทลงมา ดินแดนบริเวณนี้เป็นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำซึ่งนับว่าเป็นแหล่ง อุดมสมบูรณ์เพราะมีแม่น้ำถึง 5 สายด้วยกันไหลผ่าน ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำสุพรรณบุรี แม่น้ำ ป่าสัก แม่น้ำสะแกกรังและแม่น้ำลพบุรี บริเวณที่ราบนี้เป็นศูนย์กลางของความเจริญทางเกษตรกรรม การคมนาคมขนส่ง และการค้า และเป็นอู่ข้าวอู่น้ำของประเทศ ถ้าจะวิเคราะห์การตั้งเมืองหลวง ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยกรุงธนบุรี และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ในปัจจุบัน เมืองหลวงก็จะตั้งอยู่ บนแหล่งที่ราบนี้ แต่จะย้ายแนวขนานออกไปทางปากแม่น้ำเจ้าพระยา ถ้าจะพิจารณาในแง่การเมือง และการปกครอง จะเห็นว่าบริเวณที่ราบภาคกลางนี้จะ เป็นศูนย์กลางการควบคุมดินแดนทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสามารถติดต่อกับภาคใต้ได้สะดวก มีความสำคัญทั้งทางยุทธศาสตร์ เศรษฐกิจ ศูนย์กลางการปกครอง ศูนย์กลางทางสังคม การศึกษาและการสวัสดิการประเทศไทย ได้ขยายตัวและเจริญขึ้นจากย่านใจกลางแห่งนี้ และเข้าครอบครองดินแดนลานนาไทยในสมัยสุโขทัย ทิศเหนือใต้ดินแดนหลวงพระบางและเวียงจันทน์

ทรัพยากรธรรมชาติ

หมายถึงสิ่งต่างๆ ทางธรรมชาติที่มีประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ ความเจริญส่วนใหญ่ของมนุษย์ย่อมขึ้นอยู่กับปริมาณของทรัพยากรธรรมชาติ ถึงแม้จะมีความก้าวหน้า

ทางวิชาการเพียงไร แต่ปริมาณของวัตถุดิบที่จำเป็นในการอุตสาหกรรมนั้นก็เป็นหลักใหญ่ที่จะบันดาลให้การเศรษฐกิจของประเทศเจริญก้าวหน้าไปเท่าที่ควรหรือไม่ ทรัพยากรธรรมชาติบางอย่างมีความจำเป็นสำหรับการดำรงชีพหรือเป็นอาหารสำหรับบริโภค บางอย่างก็ใช้เป็นเครื่องอุปโภค ทำเป็นเครื่องใช้ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรคหรือสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย บางอย่างก่อให้เกิดพลังงานและแสงสว่าง บางอย่างก็ให้ความเพลิดเพลินเจริญใจแก่มนุษย์

ประเภทของทรัพยากรธรรมชาติ

โดยทั่วไป แบ่งออกได้ 5 ประเภท คือ

1. แร่ธาตุต่าง ๆ รวมทั้งแร่โลหะและอโลหะ
2. ดิน หมายถึง เนื้อดินและหน้าดิน
3. น้ำ ผิวน้ำ สัตว์ และพืชน้ำจืดธรรมชาติ ตลอดจนชลสมบัตินทุกชนิด
4. ป่าไม้ รวมทั้งของป่าและสัตว์ป่า
5. ภูมิอากาศ นับเป็นทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีพ

การประกอบอาชีพของชาวไทย

ขึ้นอยู่กับทรัพยากรธรรมชาติ ประเทศไทยก็เช่นเดียวกับประเทศทั้งหลายในทวีปเอเชีย คือ ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเพาะปลูกโดยเฉพาะการทำนา ทำไร่ ทำสวน เพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่อยู่ในเขตอากาศร้อนชื้น เหมาะแก่พืชพรรณชนิดต่างๆ จะขึ้นได้งอกงาม ถ้าได้รับการทำนุบำรุงอย่างดีพืชพรรณนั้นก็จะได้ผลผลิตสูงขึ้น นอกจากการทำนาทำไร่แล้วอาชีพการทำป่าไม้ การประมง และการเลี้ยงสัตว์ ก็ถือว่าเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับการกสิกรรม เป็นอาชีพที่สำคัญรองลงมา และอาชีพที่สำคัญอีกก็คือ การทำเหมืองแร่ ได้แก่ แร่ดีบุก วุลแฟรม และพวกแร่รัตนชาติต่างๆ

สินค้าออกที่สำคัญของประเทศ ได้แก่ ข้าว ไม้ และผลิตภัณฑ์ไม้ ยางพารา ดีบุก ปอแก้ว มันสำปะหลัง ดีบุก ข้าวโพด แป้งมัน น้ำตาล ถั่วชนิดต่างๆ นุ่นปุย โค กระบือ กุ้งสด และกุ้งแช่เย็น เสื้อผ้าสำเร็จรูป น้ำมันละหุ่งและพวกอัญมณี เครื่องจักรกลและอุปกรณ์ ใบยาสูบ ปลาหมึกแช่เย็น สับปะรดกระป๋อง แร่วุลแฟรม กากน้ำอ้อย และซีเมนต์

การอุตสาหกรรม นับว่าเป็นรากฐานสำคัญยิ่งในการสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศได้ สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมและกำลังพัฒนา ซึ่งปัจจุบันอยู่ในโครงการแผนพัฒนาเศรษฐกิจขั้นที่ 7 ได้ส่งเสริมให้มีการอุตสาหกรรมภายในประเทศภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง

เป็นอุตสาหกรรมอื่นเนื่องมาจากการเกษตรกรรม รัฐบาลไทยได้ส่งเสริมและชักจูงให้ชาวต่างประเทศมาลงทุน เช่น การก่อกั้นน้ำมัน เคมีภัณฑ์ และสารรักษาโรค การประกอบรถยนต์ การทอผ้า ส่วนอุตสาหกรรมแนวดั้งเดิมของไทย ได้แก่ การทำซีเมนต์ ได้อีก ชาสูบ ทอผ้าและรังสีข้าว ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับเครื่องอุปโภคบริโภค ซึ่งผลิตขึ้นใช้ภายในประเทศเท่านั้น

ทรัพยากรประชากร

ประชากรของประเทศไทยส่วนใหญ่มีเชื้อชาติไทย และสัญชาติไทย ประมาณร้อยละ 98 ที่เหลือเป็นสัญชาติอื่นซึ่งเป็นชาวจีนมากที่สุด ประชากรเหล่านี้นับถือศาสนาพุทธมากที่สุด รองลงมาคือศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์

เชื้อชาติ

เชื้อชาติ ประชากรไทยจำนวนมากเป็นราชเชื้อชาติได้ดังนี้

1. ชาวไทย ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและที่กระจายกันอยู่ทั่วไปในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้เป็นเชื้อสายของชนชาติไทยน้อยซึ่งอพยพมาจากจีนตอนใต้ เข้ามาในคาบสมุทรอินโดจีนตามที่ราบ มีอาชีพทำนาและนับถือพุทธศาสนา สำหรับชาวไทยอิสลาม ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดภาคใต้ คือ นราธิวาส สตูล ยะลา และปัตตานี และบางเขตของกรุงเทพมหานคร

2. ชาวจีน เป็นชนหมู่น้อยที่มีจำนวนมากที่สุดในไทย มีทั้งที่แปลงสัญชาติและไม่ได้แปลงสัญชาติเป็นไทย ชาวจีนมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจของประเทศมาอาชีพการค้าอยู่กระจายตามเมืองสำคัญของภาคต่างๆ ในปัจจุบันชาวไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่มิทธิพลทางด้านธุรกิจการพาณิชย์ และการธนาคาร

3. ชาวอินเดียน มีจำนวนมากรองลงมา มักอาศัยอยู่ตามตลาดในเมืองใหญ่ ๆ ทำการค้าขายผ้า ลอกเงินกู้ เป็นสวาม และวีดินมวีวชาส ปัจจุบันประกอบอาชีพในด้านธุรกิจและการค้าในระดับสูง

นอกจากนี้ยังมีชนหมู่น้อยชาวเขา เป็นพวกที่อาศัยอยู่ตามป่าเขาทางภาคเหนือและภาคตะวันตกของประเทศ ส่วนใหญ่อพยพมาจากจีนมีเผ่าต่าง ๆ เช่น แม้ว เข่า มูเซอ ลีเก้อ และกะเหรี่ยง ชาวเขานิยมปลูกฝิ่นและทำไร่เลื่อนลอย ทำให้ป่าต้นน้ำน้ำลำธารเสียหายและดินพังทลาย แต่ในปัจจุบันชาวเขานี้ได้รวมตัวเป็นสมาชิกของโครงการพระราชดำริ ได้เปลี่ยนแนวความคิดในการประกอบอาชีพตามแนวคิดต่อไป

สรุป

จากคำบรรยายข้างต้น แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบที่สำคัญของรัฐได้แก่ ประชากร ดินแดนที่มีอาณาเขตแน่นอน รัฐบาล และอำนาจอธิปไตย ซึ่งประเทศไทยจัดอยู่ในลำดับเป็น "รัฐ" ที่สมบูรณ์ นอกจากนี้ยังนับว่าเป็น "รัฐประชาชาติ" อีกด้วย ก่อนกำเนิดของรัฐประชาชาติ (Nation State) ในศตวรรษที่ 20 นั้น ยังไม่มีแนวความคิดและความรู้สึกเกี่ยวกับความเป็นชาติไทย มีแต่แนวความคิดเกี่ยวกับความมีอำนาจเหนือเชื้อชาติและเผ่าชนต่าง ๆ ของอำนาจศูนย์กลาง แต่มีการยอมรับถึงสถานการณ์และความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐศูนย์กลางกับแหล่งอำนาจนอกศูนย์กลางว่า มีระดับสูงต่ำแตกต่างกันแล้วแต่สถานการณ์ในแต่ละยุคสมัย อย่างไรก็ตามลักษณะความเป็นชาติไทยก็ได้ปรากฏอยู่ใน "ความต่อเนื่อง" ของสังคมไทยบนแผ่นดินตลอดมา ถึงแม้ "รัฐบาลและสังคมไทย" จะมีลักษณะหลากหลายทางโครงสร้างย่อยภายใน กล่าวคือทั้งทางด้านอำนาจทางการเมือง ลักษณะทางเศรษฐกิจ และลักษณะทางสังคมก็ตาม แต่ได้มีการผสมผสานระหว่าง "ความต่อเนื่อง ความมั่นคง การพัฒนาประเทศ และประชาธิปไตย" ตลอดเวลาของชนชาติไทยก่อตั้งอาณาจักรและรักษาอาณาจักรไว้ได้ด้วยการต่อสู้ และการป้องกันตนเอง และชาติไทยสามารถดำรงรักษาเอกราชไว้ได้ด้วยการใช้กำลังอาวุธอันสุภุมและคุณธรรม

ประเทศเพื่อนบ้านของไทย ได้แก่ เมียนมาร์ มาเลเซีย ลาว และกัมพูชา ซึ่งตลอดเวลาของการดำรงความเป็นชาติไทยก็ได้มีสัมพันธ์ไมตรีกันอย่างดี และประสบอุปสรรคปัญหาระหว่างประเทศเป็นครั้งคราว ในสมัยจักรวรรดินิยมตะวันตกแพร่อิทธิพลเข้ามา และยึดประเทศเพื่อนบ้านของไทยเป็นเมืองขึ้น แต่ไทยก็สามารถรักษาเอกราชไว้ได้ ถึงกระนั้นไทยเริ่มเสียดุลการค้าการค้ากับต่างประเทศตั้งแต่สมัยนั้นเป็นต้นมา จนถึงสมัยปัจจุบันไทยก็ยังคงเสียดุลการค้ามากขึ้นทุกปี อย่างไรก็ตาม ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นประชาธิปไตย ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 แต่การปกครองระบอบประชาธิปไตยยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจนัก